

Een lastig prachtig boek

THEMA: BIJBELLEZEN

Onder Weg

Inspiratie
voor
reisgenoten

06 **OPINIE**

De weerbarstige Bijbel

Persoonlijk Bijbellezen valt in de praktijk niet mee. Dat heeft natuurlijk te maken met tijd en rust. Hoe vind je die? Maar het heeft ook te maken met de Bijbel zelf, schrijft Bram Beute. De Bijbel is een lastig boek. Het is belangrijk om je dat te realiseren.

10 **REPORTAGE**

Zo wordt Bijbellezen leuk!

Vind je het moeilijk om de Bijbel regelmatig te lezen? We inspireren je graag met ons overzicht van speciale Bijbeluitgaven. Bijbellezen kan heel creatief zijn! We tippen ook enkele apps en podcasts.

20 **EYEOPENER**

Als dieren konden praten

Het verhaal van de pratende ezelin die door Bileam wordt geslagen, verwacht je eerder in een sprookjesboek dan in de Bijbel. Toch is de vraag van de ezelin uiterst actueel en confronterend. Want hoe gaan wij anno 2018 eigenlijk met dieren om? En wat zegt dit verhaal over onze roeping om voor de aarde te zorgen?

28 **JEUGDWERK**

Je vragen delen met je buddy

Hoe kun je eraan bijdragen dat de kerk een plek is waar jongeren zich veilig en gezien voelen? Eén van de mogelijkheden is dat je als gemeente werkt met buddy's: volwassen gemeenteleden die met enige regelmaat contact hebben met een jongere.

24 **ONTMOETING**

'God vraagt niets van mij, Hij geeft alles'

Gert Hutten (47) koos er drie jaar geleden voor om parttime dominee te worden van de Koepelkerk (GKv) in Arnhem in plaats van fulltime voorganger. Daarnaast werd hij directeur van de christelijke organisatie Tot Heil des Volks in Amsterdam. Krankzinnig druk, zo lijkt het. Toch stelt Hutten dat hij nu veel meer rust ervaart in zijn leven. Hij vertelt over wat die rust inhoudt en wat daaraan voorafging.

30 **OPINIE**

Eén in waarheid

Rond de kerk is het altijd spannend. Dat kan niet anders, want zij is de geliefde bruid van Jezus Christus. Over heel de wereld wordt zij bedreigd en verleid. Daar is niets aan te doen, beschouw het maar als een eer. Maar er is ook een spanning die we onszelf aandoen, bijvoorbeeld door verschillen van inzicht op de spits te drijven. Daar is weinig eervols aan. Het komt erop aan de Geest van Christus in elkaar te blijven herkennen.

14 INTERVIEW

'Het is belangrijk dat mensen voelen: de Bijbel gaat over mijn leven'

Hoe zorg je ervoor dat mensen de Bijbel blijven lezen en er warm voor lopen? Helpen speciale bijbels, gericht op een afgebakende doelgroep? *OnderWeg* praat hierover met Bijbelwetenschapper Anne-Mareike Schol-Wetter, nauw betrokken bij het recente ontstaan van de Belle Bijbel. 'Speciale bijbels komen voort uit de wens om de Bijbel echt bruikbaar te laten zijn.'

EN VERDER:

- 4 Praktijklokaal
- 12 Redactioneel Esther de Hek
- 17 Nieuws
- 17 Colofon
- 18 Stimulans
- 19 Column Koert van Bekkum
- 27 Column Dicky Nieuwenhuis

Stockbeelden: ra2studio/Shutterstock (pagina 1); Birute/iStock (pagina 4); Anefo/Nationaal archief (pagina 5 boven); Eliens/Pixabay (pagina 5); Jenny Smith/Unsplash (pagina 6-7); Lincoln Rogers/Shutterstock (pagina 8-9); Bill Hamway/Unsplash (pagina 20); DDurrich/iStock (pagina 29); A-Digit/iStock (pagina 30-31).

Beste boek

De Bijbel is het beste boek dat ik ken. Dat komt natuurlijk omdat het het boek van God is. En omdat de boodschap erin zo goed is. Dat alles maakt het tot een geweldig boek om te lezen. Als er iemand een boeiend boek kan schrijven, dan is het God wel.

Koos Geerds (*Gods element*) dichtte ooit:

God heeft het land aan de woestijnen,
aan droge, saaie, humorloze praat,
aan preken waar geen letter poëzie in staat;
hij houdt van avontuur, muziek en donderjagen –
diep in zijn hart is God een ouwe zeepiraat.

Misschien vind je het oneerbiedig om dat over God te zeggen. Maar ik herken de humor, het plezier, het avontuur en de levenslust die van de Bijbelbladzijden afspat.

Ik heb het geluk om voor mijn werk veel in de Bijbel te lezen en te studeren. En hoe langer ik dat doe, hoe boeiender het wordt. Het is een oud boek, maar van en over mensen van vlees en bloed. Het hele leven komt aan bod. Taboes worden niet geschuwd en heilige huisjes worden omvergeschopt. De Bijbel is realistisch en hoopvol tegelijk. Veel Bijbelgedeelten zijn verrassend en vol humor. De Bijbel laat me telkens weer anders naar de dingen kijken. Telkens weer wordt duidelijk wat echt belangrijk is: recht, eerlijkheid en liefde. Maar als ik het zo zeg, klinkt het alweer saai. En dat is de Bijbel meestal niet.

>> Als ik het zo zeg, klinkt het alweer saai <<

Om het boeiende van de Bijbel te zien, is het vaak wel nodig dat het stof ervan afgeblazen wordt. Daarom maakten we dit nummer. Waarom is het lezen van de Bijbel vaak zo lastig en wat kun je daaraan doen? Hoe lees je met een nieuwe blik de Bijbel? Welke bijbels of methoden kunnen je daarbij helpen? En hoeveel wordt er eigenlijk nog Bijbelgelezen?

Wat dat laatste betreft: dat schijnt ondanks nieuwe Bijbel-

vertalingen en leesmethoden steeds minder te worden. Ik begrijp het wel. Bijbellezers vraagt tijd en geduld. Het is lang niet altijd direct relevant en begrijpelijk. Het kost moeite. Maar dat is het meer dan waard.

Bram Beute,
redacteur *OnderWeg*

Kerk in de zomer

Het kerkelijk jaar en het kerkelijk seizoen vallen niet samen. Het kerkelijk seizoen begint ergens in september, vaak met een startzondag. Maar hoe sluit je het af? En hoe ga je als gemeente de vakantie in? Soms gebeurt dat met een kerkdienst. Bijzonder was de dienst die de GKv Maassluis-De Lier be-

Hoewel sommige kerken 's zomers hun deuren sluiten, zijn er in de omgeving vaak genoeg kerkdeuren die openstaan om met medechristenen samen te komen.

legde: omdat het bijna zomervakantie is, was de hele kerkdienst gericht op de kinderen. Die moesten vooral hun knuffeldier meenemen. De kerk was vol met allerlei dieren, net als in het paradijs.

Andere kerken doen in de zomerperiode de deuren voor een aantal zondagen dicht. Maar dat vraagt wel aparte aandacht in de laatste dienst daarvoor. In de Stads-hartkerk (GKv Amstelveen) werd teruggeblikt op het afgelopen jaar, met 'ruimte om verhalen te delen. Om ons samen te verwonderen over de prachtige dingen die gebeurd zijn, maar ook stil te staan bij wat moeilijk en verdrietig was. Hoe hebben we Gods liefde, nabijheid, vergeving, bijstand, troost en/of herstel ervaren? Laten we elkaar hiermee bemoedigen. Na de korte viering genieten we samen van een brunch in *potluck style*.'

De NGK Hoogeveen legde weer andere accenten. Er werd een afsluitzondag belegd die begon met een maaltijd en eindigde met een dienst waarin alle interessegroepen, de jeugdgroep en de verteldienst de veelkleurigheid van de gemeente lieten zien. Tijdens de zomervakantie zijn er op zes zondagen geen diensten; wel worden er op die zondagen huissamenkomsten gehouden. Ook de kleine NGK Wieringermeer is in de zomer vier weken dicht.

Voorafgaand daaraan werd nog wel eerst een gemeentedag gehouden. Moeite om een voorganger en zangbegeleiders te vinden speelt een rol bij de tijdelijke sluiting. Ze schrijven erbij: 'Hoewel onze kerkdeuren dan dicht zijn, zijn er in de omgeving nog genoeg kerkdeuren die openstaan om met medechristenen samen te komen.'

De GKv Hoogeveen hield op 15 juli een uitzwaaidienst, met als thema 'Ga met God en Hij zal met je zijn'. Na de dienst gingen de gemeenteleden samen eten en werd er doorgepraat over het thema. 'Het is fijn om samen (jong en oud) vlak voordat de vakantie begint God te aanbidden en zijn zegen te vragen, in de periode van rust, op reis gaan, maar ook voor de mensen die thuisblijven.'

Voor veel andere gemeenten is de zomer het moment om kerkdiensten te combineren in het kader van het eenwordingsproces tussen NGK en GKv. Dat gebeurt in Zwolle al jaren, maar in de NGK Zwolle (Zuiderkerk), die zelf zes weken dichtgaat, is er in die tijd wel twee keer een 'zomaarkerk' op woensdagmiddag: bidden, zingen, Bijbellezen en erover praten, in combinatie met een maaltijd. Zo hebben de gemeenteleden in die zes weken toch de gelegenheid om elkaar te ontmoeten.

Elkaar beter leren kennen

In veel kerkbladen kunnen gemeenteleden zichzelf voorstellen; soms betreft dat alleen de mensen die nieuw binnenkomen, soms alle leden, dus ook de mensen die al heel lang lid zijn. Dat levert vaak prachtige *oral history* op, zoals in het kerkblad van de GKv Bergentheim, waarin soms heel oude mensen hun levensverhaal vertellen. Daarin proef je de totaal verschillende levensomstandigheden van toen en

nu, het harde leven op het platteland vroeger, maar ook de impact van de kerkstrijd tijdens de Vrijmaking in 1944. In tegenstelling tot nu, waarin mensen vaak leiden aan keuzestress, was er in de jeugd van deze 80- of 90-plussers niet veel te kiezen.

De samenwerkingsgemeente CGK/NGK in Alexanderpolder (Rotterdam) geeft op een originele manier een inkijkje in het geloof en leven van haar gemeenteleden. Elk num-

mer van het kerkblad bevat de rubriek Twee Overeen, waarin twee gemeenteleden reageren op de vruchten van de Geest die Paulus in Efeziërs 6 opnoemt: liefde, vreugde, vrede, zachtmoedigheid, zelfbeheersing enzovoort. Daarin blijkt dat dezelfde woorden heel verschillende reacties kunnen oproepen. Over geduld schrijft iemand: 'De één zegt daarbij: "Alles kost tijd, niets gaat vanzelf." Mijn sportleraar zei: "Als je alles

al kan, hoef je niet meer naar de les te komen." Ook het leven met God is blijven leren en je hebt geduld nodig bij je eigen falen, maar ook bij dat van een ander.' Een ander schrijft over deze vrucht van de Geest: 'Tja, dat gen hè, en mijn karakter. Daar mankeert nog wel het één en ander aan.' In de reacties op het geloof als vrucht van de Geest zit meer overeenstemming. 'Het geloof is geloven dat wat iemand tweeduizend jaar geleden heeft beloofd, waar is', zegt de één. Dat doet denken vraag en antwoord 22 uit de Heidelbergse Catechismus. Een ander verwijst naar diezelfde Catechismus, die ze als jong meisje op catechisatie uit het hoofd moest leren: 'Veel ben ik vergeten, maar niet vraag en antwoord 21. Het is een prachtig stukje, samengesteld uit teksten uit de Bijbel. Het gaat over de Vader, de Zoon en de heilige Geest en bevat de kern van het evangelie.' 'Lees het maar na', voegt ze eraan toe.

Als oudere gemeenteleden hun levensverhaal vertellen, levert dat vaak prachtige *oral history* op, bijvoorbeeld over het harde leven op het platteland.

En verder

- Net als veel andere kerken heeft de NGK Dalfsen een AED, voor als het nodig is om iemand te reanimeren. Het apparaat hangt echter niet meer in de kerk, maar aan de buitenmuur.

Het zit in een rode kast, die de kerk aangeboden is door de Hartstichting, in samenwerking met de Vriendenloterij. Het apparaat is ook aangemeld bij het oproepsysteem voor reanimatie, zodat mensen in de buurt deze AED kunnen vinden. De commissie van beheer schrijft daarover: 'Wij vinden het belangrijk dat de overlevingskans bij een hartstilstand ook voor bewoners in de omgeving van onze kerk zo groot mogelijk is.'

- In Nijmegen wordt deze zomer 'Church at the park' georganiseerd. De NGK gaat in augustus twee zondagen naar het Goffertpark. 'We verlaten de veilige muren van de Maranathakerk en gaan naar de Goffert om daar God te prijzen en samen te lunchen en barbecueën!' De gemeente ging al eerder naar buiten tijdens Pinksteren, voor een doopdienst bij de Lentse Waal. Dat is zo goed bevallen dat het om herhaling vraagt: 'Het voelde oorspronkelijk en mooi, kerk te zijn onder een open hemel, zoals Jezus dat ook deed.'

De weerbarstige Bijbel

Persoonlijk Bijbellezen valt in de praktijk niet mee. Dat heeft natuurlijk te maken met tijd en rust. Hoe vind je die? Maar het heeft ook te maken met de Bijbel zelf. De Bijbel is een lastig boek. Het is belangrijk om je dat te realiseren.

tekst **Bram Beute**

Als je je ervan bewust bent dat de Bijbel geen makkelijk boek is, voorkom je frustratie. Verwacht gewoon niet dat de Bijbel altijd direct aansprekend is. Het voorkomt ook dat je de Bijbel naar je hand zet. Het is een boek uit een heel andere tijd, cultuur en situatie, en dat maakt het voor ons vreemd en lastig. Bovendien spreekt God erin. Zijn woorden liggen ons vaak niet zo.

In dit artikel sta ik stil bij die weerbarstigheid van de Bijbel. Hoe komt die tot uiting? Waarom is dat belangrijk om te weten en hoe ga je ermee om?

Zweep

De Bijbel komt voort uit andere culturen.

Tussen die culturen en de onze zitten grote verschillen. Cultuur zou je kunnen zien als een soort mentale programmering. Je cultuur bepaalt voor een groot deel hoe je de dingen begrijpt, ervaart en doet. Je kunt een cultuurverschil zien en benoemen, maar daarmee is het nog niet overbrugd. Je bent anders 'geprogrammeerd': je voelt het bijvoorbeeld nog steeds anders dan de ander.

Bijbellezen is als iemand uit een andere cultuur ontmoeten. Op het ene moment begrijp je haar of hem heel goed – je bent tenslotte allebei mens – maar op andere momenten is die ander onbegrijpelijk en voel je je erg vervreemd.

Kijk als voorbeeld naar onze omgang met

gezag. Voor de meeste Bijbelschrijvers is het vanzelfsprekend en aanvaardbaar dat er een grote mate van verschil in macht is. Nederlanders stellen daarentegen meestal gelijkheid voorop. Dat maakt het lastig om je in te leven in de Bijbel. Neem de belofte die God tegenover David doet voor zijn zoon Salomo: 'Ik zal een vader voor hem zijn en hij voor Mij een zoon: als hij zondigt, zal Ik hem kastijden met stok- en zweepslagen, zoals een vader doet' (2 Samuël 7:14). Voor ons gaan die dingen niet samen: een goede vader slaat zijn kind niet en zeker niet met een stok of een zweep. In de Bijbel staat precies het tegenovergestelde: 'Wie zijn zoon de stok onthoudt, haat

Als je je ervan bewust bent dat de Bijbel geen makkelijk boek is, voorkom je frustratie.

hem, wie hem liefheeft, tuchtigt hem' (Spreuken 13:24). Hoewel de logica van die woorden nog wel te begrijpen is – je moet ook grenzen stellen aan het gedrag van je kinderen en ze niet voortdurend verwennen – is de letterlijke tekst voor de meeste Nederlandse Bijbellezers niet mee te voelen, denk ik. Als je je van dit verschil in omgang met gezag bewust bent, ga je de Bijbel beter begrijpen. Hetzelfde geldt voor teksten die gemakkelijker lijken. Voor de Bijbelschrijvers is een vader bijvoorbeeld degene die je vormt, die het over jou te zeggen heeft en die je moet gehoorzamen. Dat is niet onpersoonlijk, maar wel anders dan ons gemiddelde beeld van een vader. Als de

Bijbel het dus over een vader heeft, kun je daar niet zomaar jouw beeld van een ideale vader overheen leggen. Terzijde: als de Bijbelschrijvers de zorgzame kant van God willen laten zien, gebruiken ze vaak andere beelden, bijvoorbeeld van een moeder, minnaar of herder.

Maria

Een ander belangrijk cultureel verschil is de waarde van de gemeenschap en het individu. Bij ons staat het individu voorop, in de Bijbel is dat vaak de gemeenschap. Zo kunnen profeten zonden van het volk belijden waar ze zelf niet direct voor verantwoordelijk waren, waarbij ze toch zeggen: wij hebben gezondigd

(zie bijvoorbeeld Jeremia 14:20 en Daniël 9:4-20). Wij hebben daar moeite mee. Schuld belijden voor iets wat onze kerk of ons land vroeger heeft gedaan, voelt al snel als onoprecht. Culturen gaan ook heel verschillend om met de rollen van mannen en vrouwen. In de Nederlandse cultuur zijn die rollen grotendeels gelijk. Zo niet in de tijd van de Bijbel. Een mooi voorbeeld is het verhaal van Marta en Maria (Lucas 10:38-42). Voor Nederlanders wordt het al gauw een verhaal over de verhouding tussen praktisch werk en tijd nemen om de Bijbel te lezen. Voor de Bijbelschrijvers en hun eerste lezers springt iets anders in het oog: Maria zit als vrouw aan de voeten van een rabbi. Ze doet niet wat van haar verwacht wordt, maar luistert met de mannen mee. En de rabbi keurt dat goed!

>> Een goede vader slaat zijn kind niet en zeker niet met een stok of een zweep <<

Uit dat laatste voorbeeld blijkt dat in de Bijbel de cultuur soms ook doorbroken wordt. De cultuur in de tijd van de Bijbel is niet per se beter dan de onze. De machtsafstand tussen mensen wordt door Jezus bijvoorbeeld kleiner gemaakt als Hij zegt dat je niemand meester of vader moet noemen (Matteüs 23:8-10). En volgens velen is het individualisme juist onder invloed van het christelijk geloof toegenomen. God vraagt toch van je dat je zelf een keuze maakt? Zo is ook de positie van vrouwen mede door het christelijk geloof in de loop van de tijd veranderd.

>>

Wonder

Onze cultuur is ook anders als het gaat om hogere machten. Voor de Bijbelschrijvers is het bestaan van demonen, engelen en (soms) goden vanzelfsprekend. In onze cultuur is het daarentegen een reële optie om te geloven dat er geen god of hogere macht is. Wij leven grotendeels of helemaal met een gesloten wereldbeeld. Alles wat gebeurt, is te verklaren in termen van deze wereld. Als zich een wonder(lijk verschijnsel) voordoet, is het een kwestie van tijd voordat de wetenschap het verklaart. Direct ingrijpen van God of andere hogere machten verwachten we niet.

Die manier van kijken heeft effect op onze beleving van God. In de Bijbel is er geen scheiding tussen natuurlijk en bovennatuurlijk. Wat je hier ziet, wordt veel gemakkelijker vereenzelvigd met de werkelijkheid van God. In de Bijbelse tijd lijkt God in alles veel directer – en met minder reflectie – ervaren te worden. Ook dat is niet alleen maar goed. In de Psalmen en bij de profeten is er ook kritiek. Ga er niet zomaar vanuit dat jouw ontmoeting met een woord van God echt is (zie Psalm 50:7-13 en 1 Koningen 22:1-28). Ook met je godsdienstige gebruiken maak je zomaar je eigen beeld van God.

Dit cultuurverschil is wel lastig. Begrijpen we nog wat Paulus bedoelt als hij zegt dat ongelovigen geen verontschuldiging hebben, omdat ze Gods eeuwige kracht en goddelijkheid in zijn werkelijkheid konden zien en omdat ze Hem wel kenden en toch niet hebben geëerd (Romeinen 1:20-21)? Zijn er niet veel mensen die best in God zouden willen geloven, maar

>> Misschien denk je: maar ik heb helemaal geen vijanden <<

Je moet de Bijbel niet helemaal alleen lezen. Maak gebruik van de inzichten van anderen.

zich gewoon niet kunnen voorstellen dat God er is?

Botsen

Ook het verschil in situatie speelt ons parten bij het lezen van de Bijbel. Veel Bijbelschrijvers en eerste lezers leefden in een omgeving waar geweld, oorlog, ziekte, honger, vervolging en dood een dagelijkse realiteit waren. Ons leven is in veel opzichten comfortabeler en zekerder. Gewelddadige verhalen uit Rechters staan ver van ons af. Wraakpsalmen kunnen we maar moeilijk navoelen en als Jezus je vraagt om je vijanden lief te hebben, denk je misschien: maar ik heb helemaal geen vijanden.

De Bijbel is duidelijk niet allereerst voor Nederlandse christenen uit de 21ste eeuw geschreven. Het is goed om je dat te realiseren. Niet alles is gelijk begrijpelijk of direct op jouw situatie van toepassing.

Toch spreekt God ook vandaag tot ons door die Bijbel. God is in staat om ook in onze cultuur tot ons te spreken. Daar wordt het echter niet automatisch minder weerbarstig van. Want Gods spreken staat vaak haaks op wat wij zelf denken, verlangen of doen. De Bijbel zegt dat ook: 'Er is geen mens die God zoekt' (Romeinen 3:11). De Bijbel staat dan ook vol met verhalen van mensen die weigeren naar Gods Woord te luisteren.

Dat is ook wel begrijpelijk, want luisteren naar God betekent aanvaarden dat Hij er is, dat Hij het over je te zeggen heeft en dat je niet kunt doen wat je zelf wilt. God maakt aanspraak op heel je leven. Hij confronteert je ook met je tekort aan liefde en vertrouwen en wijst erop dat het niet goed komt als je zonder Hem verdergaat. Het is vaak veel prettiger om Gods Woord te laten zeggen wat je zelf wilt horen (zie bijvoorbeeld 1 Koningen 22:13-25). 'Heb je naaste lief als jezelf', 'maak je geen zorgen', 'verkoop je bezittingen en geef aalmoezen', 'U was dood door de misstappen en zonden': deze Bijbelteksten zijn niet moeilijk te begrijpen omdat ze uit een andere tijd of cultuur komen, maar omdat ze botsen met het beeld

dat we van onszelf hebben of met onze verlangens en plannen. Om de Bijbel te lezen, te begrijpen en daaruit te leven, is telkens weer bekering nodig. Veel van wat God zegt is niet direct aansprekend en mooi. Soms is het zelfs confronterend en pijnlijk.

Dwaas

Gods Woord is niet alleen weerbarstig omdat het een grote claim op je legt, maar ook omdat God telkens weer anders blijkt te zijn dan je verwacht. Gods Woord vraagt geloof en vertrouwen op dat wat je niet ziet. Paulus zegt dat de boodschap die hij verkondigt voor Joden aanstootgevend en voor heidenen dwaas is (1 Korintiërs 1:23). Wie verwacht nu dat een gekruisigde de problemen in deze wereld kan oplossen? Het feit dat Paulus dat uitgebreid moet uitleggen aan de Korintiërs laat zien dat het ook voor christenen niet vanzelfsprekend is.

God werkt anders en is anders dan wij denken. In zwakheid en liefde veroverft God de wereld. Dat geldt niet alleen voor Jezus, maar ook voor zijn volgelingen. Dat vraagt veel van ons: geduld, lijden, volhouden. Ook dat is niet gemakkelijk om te horen te krijgen.

Weg

Wat kun je uit het voorgaande leren? Vooral dat je niet helemaal alleen de Bijbel moet lezen. Ik bedoel niet dat je geen persoonlijke Bijbelstudie kunt doen, maar wel dat je je er bewust van moet zijn dat je het niet alleen kunt begrijpen. God heeft de Bijbel niet aan jou gegeven, maar aan de kerk, de eeuwenoude gemeenschap van de heiligen, aan mensen uit andere tijden en culturen. Samen met hen lees je. Maak daarom gebruik van de inzichten van mensen uit andere culturen. En lees naast de Bijbel ook Bijbelverklaringen of dagboekjes die je helpen om de Bijbel beter te begrijpen.

Luisteren naar de stem van God in de Bijbel vraagt ook training en groei in het ge-

loof, en ook daarvoor zijn anderen nodig. Je leert de Bijbel pas echt begrijpen en toepassen aan de hand van wat anderen je voordoen als volgeling van Jezus. Het goede van de 'dwaze' weg die God met ons en met jou gaat, ontdek je vaak pas door te zien welke weg God met anderen is gegaan en hoe zij volhielden, ook wanneer het moeilijk was.

Het lezen van de Bijbel kan je ook met anderen verbinden. Als je leest over armoede, vijandschap en vervolging gaat dat misschien niet direct over jouw leven, maar wel over dat van veel medechristenen. Misschien kun je zelf niet zo veel met sommige teksten, maar ze kunnen je er wel aan herinneren dat er anderen zijn die in zo'n situatie leven. Je zou dan in elk geval voor hen kunnen bidden. Als het jou niets zegt, vraag je dan af: wie zou dit wel iets zeggen en waarom?

Bram Beute is predikant van de GKv Kampen-Zuid en redacteur van *OnderWeg*.

Leestips

NBV Studiebijbel, Heerenveen (Jongbloed), 2008.

Studiebijbel in perspectief, Heerenveen (Jongbloed), 2009.

HSV Studiebijbel, Heerenveen (Jongbloed), 2014.

Tom Wright, *Matteüs voor iedereen, Marcus voor iedereen* (enzovoort), Franeker (Van Wijnen), 2008-2018.

Ongemakkelijke teksten van..., Amsterdam (Buijten & Schipperheijn), 2011-2014. Serie met delen over het Oude Testament, Jezus, Paulus en de apostelen.

Alle speciale Bijbeluitgaven op een rij

Zo wordt Bijbellezen leuk!

Vind je het moeilijk om de Bijbel regelmatig te lezen? We inspireren je graag met ons overzicht van speciale Bijbeluitgaven. Bijbellezen kan heel creatief zijn! We tippen ook enkele apps en podcasts.

tekst **Annemarie van den Berg-Nap**

Algemeen

Schrijfbijbel (NBV)

De Schrijfbijbel bevat schrijfruimte om notities te maken. Door het wat dikkere papier leent deze Bijbel zich ook goed voor *Bible journaling*: een creatieve manier om met Gods Woord bezig te zijn (zie het artikel op pagina 11). De Schrijfbijbel bevat een handig elastiek en leeslinten. (NBG, € 45,00)

Bijbel Dichtbij (BGT)

Bijbel Dichtbij helpt lezers om de oude teksten beter te begrijpen en te verbinden met het leven van nu. Je kunt deze bijbel gebruiken als dagelijkse inspiratie bij het persoonlijke Bijbellezen of als achtergrondmateriaal en hulpmiddel bij een gespreksgroep of Bijbelstudie. (NBG, € 45,00)

Het nieuwe Leven (Het Boek)

In Het nieuwe Leven wordt de begrijpelijke vertaling van Het Boek ondersteund door verhelderende aantekeningen, verwijzingen naar andere Bijbelteksten, uitgebreide persoonsbeschrijvingen, landkaarten en informatieblokken. (Jongbloed, € 77,50)

Roodletter Fotobijbel (Het Boek)

De foto's in de Fotobijbel belichten een specifieke Bijbeltekst en prikkelen tot het leggen van eigen verbanden. De

basis van de Fotobijbel is de Roodletterbijbel, waarin de citaten van God en Jezus – die in de directe rede geschreven zijn – rood zijn. (Jongbloed, € 29,50)

Bijbel met Hollandse meesters (HSV)

Schilderijen van Hollandse meesters zijn gecombineerd met de complete tekst van de Herziene Statenvertaling, waardoor een boeiend beeld van de Gouden Eeuw ontstaat. Bij ieder schilderij staat een verwijzing naar een Bijbelgedeelte. (Jongbloed, € 49,95)

Voor vrouwen

Vrouwenbijbel (HSV)

De Vrouwenbijbel bevat de complete Herziene Statenvertaling aangevuld met extra studiemateriaal voor vrouwen die graag een verbinding willen leggen tussen de Bijbel en hun leven hier en nu. (Hanneke Schaap-Jonker, Jongbloed, € 59,95)

Limited Edition (NBV)

Ontwerpster Renate van Beynum heeft een mooi ontwerp gemaakt voor vrouwen van 25 tot 40 jaar op een speciaal 'aaibaar' materiaal, bedrukt met een zeefdruktechniek. (NBG, € 45,00)

Voor mannen

Mannenbijbel (HSV)

Tussen de Bijbelverzen door staan korte tekstjes over leiderschap, geloof en verdieping. Ieder Bijbelboek heeft een informatieve inleiding. Daarnaast bevat de Mannenbijbel zeventig biografieën van Bijbelse mannen en tientallen infographics, foto's en landkaartjes. (Wim Markus, Jongbloed, € 59,95)

'Door te tekenen en met Gods Woord bezig te zijn, kom ik tot rust'

Rianne (38) schilderde altijd al veel. 'Op een gegeven moment wilde ik graag via mijn schilderijen een boodschap van God uitbeelden. Maar met drie opgroeiende kinderen lukt het niet altijd om tijd te maken om mijn ezel en schildersspullen te pakken. Toen ontdekte ik *Bible journaling*.'

Bible journaling is een creatieve manier van Bijbel lezen door middel van schrijven, tekenen, schilderen, handletteren en plakken. 'Daar moest ik in het begin wel aan wennen, want ik ben van huis uit niet gewend dat je in je bijbel schrijft of tekent', lacht Rianne.

Bible journaling kan op veel verschillende manieren, legt Rianne uit. 'Je kunt een tekst uit de Bijbel lezen en vragen wat God ermee wil zeggen. En met dat stukje ga je dan tekenen of schilderen. Maar het kan ook zijn dat er iets uit een gesprek of preek is blijven hangen en dat je daar over tekent of schildert. In bepaalde situaties gebeurt het ook dat er een beeld in mijn hoofd komt waar ik een Bijbeltekst bij zoek.'

Bible journaling is meer dan een creatieve

uitlaatklep voor Rianne. 'Ik vind Bijbel lezen soms best ingewikkeld en ik denk velen met mij. Door het *journalen* ben ik de Bijbel anders gaan lezen. Ik kijk nu meer beeldend naar de tekst. Ik vraag me af: wat is de achterliggende boodschap? Bible journaling helpt mij om de Bijbel bewuster te lezen. Het brengt mij meer bij het Woord van God en meer bij de boodschap. Teksten gaan meer voor mij leven.'

Kinderen

Door het *journalen* wordt de bijbel van Rianne steeds dikker en ook steeds kostbaarder. 'Het is een heel persoonlijke bijbel, hij is echt van mij. Er staan algemene tekeningen in, maar ook heel persoonlijke tekeningen. Zoals bij een tekst waar ik een beeld bij kreeg dat mij erg bemoe-

digde, juist op een moment dat het niet zo goed met me ging. God is niet altijd voelbaar, maar Hij is er natuurlijk wel. Op het moment dat ik me wat minder sterk voel, kan ik terugbladeren en zien: zie je, Hij was er toen en Hij is er nog.'

Veranderen

Zolang ik mij kan herinneren, is veranderen een topic in de kerk. Een hot topic, kun je wel stellen. Toen ik nog een schoolmeisje was, ging het gesprek tussen de volwassenen al over de voors en tegens van ritmisch zingen, kerkelijk stemrecht voor vrouwen of een gezang in de dienst. De emoties liepen daarbij soms flink op. Daar kun je nu je neus voor ophalen, maar – realiseerde ik me laatst – gedachtewisselingen van dit kaliber zijn met mij het leven ingetrokken. En wellicht ook het uwe en jouwe.

Zeker, de thematiek wisselde, maar de dynamiek eromheen bleef. Dat merk ik ook in het nieuwe kerkelijke *Umfeld* waar we ons als gezin sinds een jaar in bewegen. Enerzijds zie ik bij broers en zussen de verademing en het vieren van de voortgang. Anderzijds proef ik zorg en weemoed om wat er in de kerk allemaal anders werd – ‘in sneltreinvaart’, volgens een broeder die ik even geleden sprak op het kerkplein van een nabijgelegen GKv.

›› Ik mis een ontlastende verklaring voor het ongenoegen ‹‹

Er was eens een voetbalvereniging waar hommeles ontstond door een bestuur dat het over een andere boeg wilde gooien. Het wil maar zeggen dat veranderingen echt niet alleen in de kerk een wirwar aan emoties aanboren. Integendeel. Toch mis ik tot op de dag van vandaag een ontlastende verklaring voor het ongenoegen en de onderlinge vervreemding die veranderingen juist ook onder gelovigen teweeg kunnen brengen.

Toen lag laatst het gloednieuwe boek *De Ladder* van management-coach Ben Tiggelaar bij ons op tafel: over actuele inzichten uit de veranderpsychologie. Ik las het en bleef haken bij de alinea's over het waarom van een 'veranderdoel'. Om in beweging te komen en mee te gaan in een verandering is het een voorwaarde om de urgentie ervan in te zien, schrijft Tiggelaar. Met je hoofd, maar vooral met je hart. Mist iemand dat persoonlijke gevoel van urgentie, dan blijft hij het liefst zitten waar hij zit of gaat tegenstribbelen en protesteren.

Je hoort mij niet zeggen dat ik nu weet waarom veranderingen in de kerk en gemeenten nogal eens beroering opleveren. Wel is een diepte-investering in het gezamenlijke, hartelijke gesprek over ieders *sense of urgency* een essentiële, onmisbare start ervan.

Esther de Hek,
hoofdredacteur *OnderWeg*

In de bijbel van Rianne zijn ook foto's van haar kinderen te vinden. 'Onze kinderen hebben allemaal Bijbelse namen. Daarom heb ik Bijbelteksten verwerkt in foto's van mijn kinderen, zoals van mijn dochter, die als doopnaam Ruth heeft.'

Het tekenen in de Bijbel werkt aanstekelijk, merkt Rianne. 'Mijn dochter van elf heeft een oude bijbel van me gekregen en is ook begonnen met journalen. Net als mijn zoon van acht trouwens. Dan vragen ze: "Oh mam, zullen we weer lekker samen gaan tekenen?" Dat brengt ook mooie gesprekken teweeg.'

Lees meer over bible journaling op www.biblejournaling.nl.

Voor gezinnen

Samenleesbijbel (BGT)

De Samenleesbijbel is de Bijbel in Gewone Taal, aangevuld met ruim vijfhonderd pagina's extra materiaal voor kinderen van 8 tot 12 jaar, zoals gespreksvragen, doe-opdrachten en illustraties. (NBG, € 59,95)

Super Samaritaan

Een boek met vijftien zeer gevarieerde en soms verrassende Bijbelverhalen, gekozen uit meer dan tachtig inzendingen van meesters en juffen in Nederland. De illustraties in het boek zijn getekend door schoolkinderen. (NBG, € 12,50)

Gespreksbijbel (HSV)

De Gespreksbijbel bevat naast de volledige Herziene Statenvertaling in ieder hoofdstuk ook een leesprikkel, een gespreksonderwerp en een stukje uitleg om samen over te praten. (Jongbloed, € 49,00)

Voor jongeren

Tienerbijbel, het mysterie onthuld

De Tienerbijbel wil tieners op toegankelijke wijze de Bijbel laten lezen. Met prachtige illustraties die je meenemen in het verhaal. (Willem de Vink, Benjamin, € 34,95)

Jongerenbijbel (HSV)

Deze uitgave bevat de complete tekst van de HSV, met daarbij heel veel extra's voor jongeren. Zoals honderden stukjes met uitleg, verwerking en verdieping om de Bijbel beter te begrijpen. (Jongbloed, € 54,50)

Jongerenbijbel (NBV)

De Jongerenbijbel in de Nieuwe Bijbelvertaling biedt extra informatie speciaal voor jongeren, zoals uitleg bij de Bijbelteksten, uitleg van moeilijke begrippen en themapagina's over diverse onderwerpen. Er zitten zeven verwisselbare kaften bij, die zijn ontworpen door studenten van de Hogeschool Windesheim. (NBG, € 55,00)

Youcat jongerenbijbel (Willibrord)

Deze Bijbel in de Willibrord-vertaling bevat getuigenissen van heiligen, denkers en jongeren uit alle tijden, die laten zien hoe de Bijbel mensen altijd al geïnspireerd heeft. Met illustraties, kaarten en foto's. (Katholieke Bijbelstichting, € 24,99)

De Belle Bijbel (BGT)

De Belle Bijbel voorziet de Bijbel in Gewone Taal van veel extra's speciaal voor meiden. Centraal staan de thema's Bijbel, Basics, Be, Beauty, Body, Believe en inspirerende vrouwen in de Bijbel. Met een Bijbellesrooster, achtergrondinfo en testjes. (NBG, € 29,50)

Inspiratietips

Nog een paar tips voor wie inspiratie kan gebruiken bij het Bijbellezen.

Biblefit is een app van Ark Mission die helpt om snel Bijbelteksten te vinden die passen bij wat jij meemaakt. Je kunt de app helemaal aanpassen aan jouw eigen situatie.

Bidden onderweg is een dagelijkse meditatieve podcast van de jezuïeten met muziek, Bijbellezing en bezinnende vragen. Gert Schaaïj luistert deze podcast regelmatig. 'Soms heel intensief, vier à vijf keer per week, dan weer een poosje niet. Wat me aanspreekt, is dat er altijd muziek, een Bijbelgedeelte en verwerkingsvragen in zitten. Die vragen maken het heel toepasbaar op je eigen leven. Het duurt ook niet te lang, zo'n tien minuten. Dat is voor mij met een jong gezin ideaal. Het is 's ochtends vaak te hectisch om de dag bewust te beginnen. Deze podcast luister ik dan in de auto en zo heb ik toch een moment van verstillung aan het begin van mijn dag.'

Sinds medio 2016 verschijnt op lazarus.nl elke werkdag de live ingesproken meditatie **Lazarus staat op**, die theoloog Rikko Voorberg schrijft naar aanleiding van een oud kerkelijk leesrooster.

Lectio divina is een oude traditie, die ook veel door de woestijnvaders werd beoefend om de Bijbel biddend te lezen. Het bestaat uit de volgende stappen:

- 1. Voorbereiding.** Zoek een rustige plek op en neem de tijd. Als het moeilijk is om in de stilte te komen, kan een lichaams- of ademhalingsoefening je wellicht op weg helpen. Wanneer je gehinderd wordt door allerlei gedachten, kun je ervoor kiezen deze eerst op te schrijven.
- 2. Dank** God voor dit moment om Hem te ontmoeten en bid om de leiding en de doorwerking van de heilige Geest.
- 3. Lees** een Bijbelgedeelte, liefst niet te lang. Lees bij voorkeur hardop en lees dit gedeelte nog een keer. Kies een

woord dat jou raakt of een zin die jou aanspreekt.

- 4. Herlees** hetzelfde Bijbelgedeelte en wees weer stil. Kauw en herkauw. Laat je raken. Het is belangrijker dat het Woord iets met ons doet dan dat wij iets met het Woord doen.
- 5. Mediteer.** Hoe raakt het woord of de zin van stap 3 jouw leven op dit moment? Mag je iets ontvangen? Vraagt God iets van je? Is er iets anders wat je bezighoudt?
- 6. Bid** vanuit het voorgaande tot God. Of kies een 'heilig woord' of een gebedsregel die je telkens opnieuw uitspreekt als je gedachten afdwalen, om je zo terug te brengen in de stilte.
- 7. Wees** stil voor het aangezicht van God. Er is niets dat hoeft. God is er en jij bent bij Hem.

Lees ook het artikel 'Bijbellezen op de manier van de *lectio divina*' dat Jos Douma in januari 2016 in *OnderWeg* schreef: www.onderwegonline.nl/?p=5817.

Annemarie van den Berg-Nap is journalist en cultureel antropoloog.

'Het is belangrijk dat mensen voelen: de Bijbel gaat over mijn leven'

Hoe zorg je ervoor dat mensen de Bijbel blijven lezen en er warm voor lopen? Helpen speciale bijbels, gericht op een afgebakende doelgroep? OnderWeg praat hierover met Bijbelwetenschapper Anne-Mareike Schol-Wetter, nauw betrokken bij het recente ontstaan van de Belle Bijbel. 'Speciale bijbels komen voort uit de wens om de Bijbel echt bruikbaar te laten zijn.'

tekst **Leendert de Jong** beeld **NBG/Sandra Haverman**

Je bent Bijbelwetenschapper en werkt bij het NBG. Hoe staat het met het Bijbellezers in 2018, heeft het NBG daar cijfers over?

'Ja. Ongeveer anderhalf jaar geleden hebben we onderzoek gedaan naar het Bijbellezers. Wat je ziet, is dat Bijbellezers in kwantitatieve zin afneemt. In 1996 las 50 procent van de mensen die de Bijbel relevant vinden minstens één keer per week in de Bijbel. Dat is nu 33 procent. Uit het onderzoek blijkt verder dat 16 procent van alle Nederlanders weleens de Bijbel leest, in 1996 was dat ruim 30 procent. Wel is het zo dat mensen die de Bijbel onder ogen krijgen en lezen er verrast door zijn. Ze vinden de Bijbel soms ook confronterend, maar je hoort vaak: "Ik vind er echt antwoorden in!"'

We lezen minder. Verklaart dat die kwantitatieve teruggang?

'Ja, dat heeft er zeker mee te maken. Ik zie dat bij mijn eigen kinderen; je moet er hard aan trekken om ze meer te laten lezen dan de *Donald Duck*. We leven sowieso in een gehaaste maatschappij. De rust om langere of complexe teksten te lezen ontbreekt vaak. Wat ook meespeelt, is dat de kloof tussen de mensen van nu en de Bijbel steeds groter wordt en dat bijvoorbeeld leerkrachten minder toegerust zijn om kinderen en jongeren over de Bijbel te vertellen.'

Toch is de Bijbel nog altijd het meest verkochte boek.

'Ja! En de Bijbel werd in 2016 ook verkozen tot het belangrijkste boek. Het is mooi om te zien dat we veel reacties

krijgen van mensen die de Bijbel met plezier lezen en ook van mensen die gebruikmaken van onze digitale leesplannen. In die zin kun je zeggen dat nog steeds veel mensen de Bijbel lezen, alleen gebeurt dat anders dan vroeger en met andere hulpmiddelen.

Anne-Mareike Schol-Wetter is Bijbelwetenschapper. Zij werkt als hoofd Bijbelgebruik bij het Nederlands Bijbelgenootschap, waar ze zich onder meer bezighoudt met debijbel.nl en kinderproducten zoals Bijbel Basics. Ze studeerde theologie en promoveerde op de identiteit van Israël in de boeken Ruth, Ester en Judit.

In het ándere en in het algemeen ook lagere Bijbelgebruik speelt ook de teruglopende kerkgang mee. Hierdoor mis je een gemeenschap waarin de Bijbel als vanzelf open gaat. Juist hiervoor zijn speciale bijbels met toegevoegd materiaal van belang. Door de Belle Bijbel, uitgegeven samen met Huis van Belle, ontstaat bijvoorbeeld toch weer iets van een gemeenschap rondom de Bijbel. Een digitale gemeenschap, een community.'

>> *'De rust om langere of complexe teksten te lezen ontbreekt vaak'* <<

Je noemt een speciale uitgave voor een afgebakende doelgroep, de Belle Bijbel. Waar komt de behoefte aan zo iets vandaan?

'Dat de Bijbel nog steeds het meest verkochte boek is, komt deels doordat bijbels cadeau worden gegeven, bijvoorbeeld aan het einde van de basisschool of als mensen belijdenis doen of trouwen. In die gevallen is het de vraag of mensen er ook echt iets mee doen. Voor ons telt niet in de eerste plaats hoeveel exemplaren we verkopen, maar of de Bijbel daadwerkelijk opengaat. Speciale bijbels komen voort uit de wens om de Bijbel echt bruikbaar te laten zijn.

Ik geef twee voorbeelden: de Jongerenbijbel en de Samenleesbijbel, die een gezin helpt om de Bijbel samen te lezen en erover in gesprek te gaan. Op deze behoefte inspelen past naadloos bij de doelstelling van het NBG vanaf de oprichting in 1814. Aanvankelijk bracht het NBG de Bijbel met huifkarren bij de mensen. Nu zijn de middelen anders, maar de wens om de Bijbel dichtbij te brengen, blijft hetzelfde.'

Ontstaat het idee voor een speciale bijbel binnen het NBG of elders?

'Dat kan allebei. De Belle Bijbel is bedacht

Anne-Mareike Schol-Wetter: 'De middelen zijn anders, maar de wens om de Bijbel dichtbij te brengen, blijft hetzelfde.'

samen met de meidenbeweging van Huis van Belle. Zij wilden iets bieden voor die meiden. De Bijbel Dichtbij is ontstaan binnen het NBG; een Bijbel in Gewone Taal met uitleg en toepassingen. De leidende gedachte hierbij is dat de taal van de Bijbel hoe dan ook best ingewikkeld is voor mensen van nu. Daarom kwam de Bijbel in Gewone Taal er. Maar zelfs bij die vertaling heb je voor Bijbellezen wel kennis nodig van de cultuur in de tijd van de Bijbel, van de geschiedenis en van hoe de Bijbel ontstaan is. Zo kwam de Bijbel Dichtbij er, in samenwerking met de EO.'

En speciale bijbels slaan aan?
'Ja, er is echt behoefte aan.'

Waarom wordt zo'n bijbel gekocht? Is het gewoon leuk om iets speciaals te hebben of leidt het tot een andere, meer bij de ontvanger passende manier van Bijbellezen?

'Ik denk dat beide elementen een rol spelen. Voor wat betreft het tweede dat je noemt: een speciale bijbel voegt echt iets toe. Neem nog een keer de Belle Bijbel. Die is bedoeld voor meisjes tussen 13 en 16 jaar. Voor die doelgroep is de Bijbel niet direct een *match made in heaven*. Dan merk je dat zo'n speciale uitgave toch op een bijzondere manier werkt. Sowieso vinden die meiden het bijzonder dat iemand speciaal voor hen een bijbel maakte. Daar komt bij dat ze

merken dat de vragen die zij hebben echt in de Bijbel aan de orde komen. Dat helpt! Door zo'n uitgave weten ze ook dat ze niet alleen zijn: er zijn er méér die deze bijbel hebben en gebruiken.'

Om welke oplage gaat het dan?

'De eerste oplage van 3.000 exemplaren was snel uitverkocht. Er komt nu een tweede druk. Daar zijn we heel blij mee.'

Kortgeleden las ik een recensie over de Mannenbijbel, in de Herziene Statenvertaling. Het doel is 'de man in de drukte van zijn bestaan bij de Schrift te brengen'. Ik dacht: waarom zou ik zo'n bijbel wél pakken en een gewone bijbel niet?

'Voor alle duidelijkheid: deze Mannenbijbel is niet een uitgave van het NBG. In z'n algemeenheid kan ik zeggen dat de vraag of zo'n speciale bijbel iets toevoegt per persoon verschilt. Misschien zijn er mensen, mannen in dit geval, die bij deze bijbel sneller het gevoel krijgen dat het anders en directer dan een "gewone" bijbel over *hun* leven gaat. Dat is belangrijk.'

Even koffiedik kijken: hoe zal het gaan met het Bijbellezen in de toekomst?

'Een niet makkelijk te beantwoorden vraag. We leven in een individualistische tijd waarin mensen geheel eigen keuzes maken. Voor heel veel mensen is de Bijbel best ver weg. Er zijn ook veel mensen die het waarderen dat de Bijbel er ook op papier is, dat ze iets beet kunnen pakken. Die papieren versie zal er zeker blijven, naast de groeiende digitale mogelijkheden.'

En als het NBG droomt?

'Dan zien we verschillende lijnen. De eerste is dat we individuen willen blij-

< Anne-Mareike Schol-Wetter: 'Waar ik van droom, is dat er steeds weer nieuwe gemeenschappen ontstaan rond dat oude, maar nog steeds zo inspirerende boek.'

>> *'Zelfs het beste materiaal kan een leesgemeenschap niet vervangen'* <<

ven bedienen, bijvoorbeeld met onze digitale leesplannen, waarbij je rond een thema of passend bij de tijd van het jaar dagelijks een tekst met uitleg gemaild krijgt. Op termijn bieden we dit ook aan in onze app Mijn Bijbel. Maar zelfs het beste materiaal kan een leesgemeenschap niet vervangen. Daarom willen we mensen blijven verbinden rond de Bijbel. Waar ik van droom, is dat er steeds weer nieuwe gemeenschappen ontstaan rond dat oude, maar nog steeds zo inspirerende boek. Wij kunnen hierin faciliteren, bijvoorbeeld door digitale mogelijkheden en door het aanbieden van betaalbare Bijbeluitgaven die je makkelijk cadeau doet of uitdeelt om er vervolgens over in gesprek te gaan. Ten slotte vinden we het belangrijk om te investeren in de nieuwe generatie. Daarbij passen de kinderdienstmethode Bijbel Basics, activiteiten richting het onderwijs, zodat kinderen de verhalen blijven horen, en de Samenleesbijbel, die jou als het ware meeneemt de Bijbel door, via routes die je zelf kiest, zodat je op verschillende niveaus kunt insteken.'

Hoe blijft de toch weerbarstige Bijbel hanteerbaar en dichtbij voor een geoevende Bijbellezer?

'Een belangrijke tip is dat je je blijvend moet willen laten verrassen door de Bijbel. Denk bij het lezen niet al op voorhand dat je weet wat er staat. Ga er in die zin open in, kijk en zoek naar verbanden. En vooral: lees goed!'

Leendert de Jong is hoofdredacteur van *OnderWeg*.

Nieuws

Komen en gaan

Aangenomen naar de GKv Assen-Zuid: W. Jagersma (GKv Wetsinge-Sauwerd); naar de GKv Amsterdam-Centrum (Oosterparkkerk): kandidaat J.M. de Jong (Utrecht), die bedankte voor de GKv Waddinxveen; naar de GKv Amersfoort-Zuid: kandidaat H.D. Groeneveld (Ijsselmuiden); naar de ERKWB (Evangelisch Reformierte Kirche Westminster Bekenntnisses) in Rankwell (Oostenrijk) voor gemeentestichting in Graz: P. Drost (GKv Delfzijl), die bedankte voor de GKv Ten Boer; naar de NGK Houten (De Lichtboog) in deeltijd: R. Roest, tot voor kort missionair predikant van de NGK Nijmegen. Beroepbaar (GKv): kandidaat H. van Noort (Kampen), huibertvannoort@gmail.com. Preekbevoegdheid verleend (GKv): student A.J. Noort (Dronten), bartnoort695@hotmail.com.

Nieuwe columnisten!

Sinds de start in 2015 telt *OnderWeg* vier columns. Twee worden verzorgd door redactieleden (op pagina 3 en 12), de andere twee door personen van buiten de redactie, die zo een bijdrage leveren aan de meningsvorming binnen *OnderWeg*.

Met ingang van dit nummer heten we enkele nieuwe columnisten van buiten de redactie welkom; we zijn blij met hun aantreden. Er is één columnist die vertrekt: GKv-predikant Joost Smit. We zijn hem dankbaar voor zijn bijdragen in de afgelopen drieënhalf jaar. Nieuwkomers zijn: Koert van Bekkum, hoofddocent Oude Testament aan twee theologische universiteiten; Els van Dijk, directeur Evangelische Hogeschool; Roel Venderbos, NGK-predikant en werkzaam als geestelijk verzorger in een verpleeghuis; Dicky Nieuwenhuis, directeur van Stichting Light for the World, en Dingeman Quant, emeritus predikant binnen de CGK.

Van columnisten die al langer meewerken en dit blijven doen, noemen we hier niet de naam, u komt die vanzelf wel tegen.

Esther de Hek en Leendert de Jong
(hoofdredactie *OnderWeg*)

Kernredactie

Bram Beute, Debbie den Boer, Esther de Hek (hoofdredacteur), Peter Hommes, Leendert de Jong (hoofdredacteur), Pieter Kleingeld, Erik Koning (eindredacteur), Jordi Kooiman (eindredacteur), Maarten van Loon, Karel Smouter, Geranne Tamminga, Tineke Verhoeff (beeldredacteur thema).

Brede redactie

Kernredactie plus Rob van Houwelingen, Hans Schaeffer, Peter Strating, Hans Vel Tromp.

Medewerkers

Ad de Boer, Eline de Boo, Han Hagg, Myriam Klinker-De Klerck, Jan Kuiper, Roel Kuiper, Almatine Leene, Bas Luiten, Jan Mudde, Maurits Oldenhuis, Anko Oussoren, Wim van der Schee, Joost Smit, Paul Smit, Jeroen Sytsma, Roel Venderbos, Maarten Verkerk, Martine Versteeg, Dick Westerkamp, Jeannette Westerkamp-Stegeman.

Redactieadres

‘t Hazeveld 115, 3862 XA Nijkerk, 033-750 67 87, redactie@onderwegonline.nl.

Lezersservice

Voor abonnementen, adreswijzigingen, opzeggingen en bezorgklachten: SPAbonneeservice, A. van Leeuwenhoekweg 34, 2408 AN Alphen aan den Rijn, 088-1102060, administratie@onderwegonline.nl.

OnderWeg in braille, grootletter en audio

OnderWeg is beschikbaar in passende leesvormen bij de Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB). Neem voor meer informatie contact op met de CBB: 0341-565499.

Abonnementsprijzen

Jaarabonnement: € 48,50 (studenten € 24,25,- / Europa € 85,- / buiten Europa € 115,-).

Halfjaarabonnement € 26,75.

Abonnement *OnderWegOnline*: € 37,50.

Proefabonnement: drie maanden gratis.

Neem voor het afsluiten van een abonnement contact op met de lezersservice (zie hierboven) of vul uw aanvraag online in op www.onderwegonline.nl.

IBAN: NL89INGB0000404945 t.n.v. Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg*.

Persvereniging

OnderWeg is een uitgave van de Gereformeerde Persvereniging *OnderWeg*.

Informatie: Marga van Gent-Petter (secretaris), persvereniging@onderwegonline.nl.

Bestuur Persvereniging

Bernard Bos, Marga van Gent-Petter, Aad Lootens, Hillie van de Streek en Tjirk van der Ziel.

Adverteren

Nico Postuma, 06-139 959 05, adverteren@onderwegonline.nl.

Zie voor de formaten, tarieven en verschijningsdata www.onderwegonline.nl/adverteren.

Vormgeving

Bredewold. Creatie, web & print. Postbus 86, 8090 AB Wezep, 038-376 33 90,

fax 038-376 53 03, onderweg@bredewold.nl, www.bredewold.nl.

Technische realisatie en druk

Zalsman B.V., Steinfurtstraat 1, 8028 PP Zwolle, Postbus 1025, 8001 BA Zwolle, 038-467 00 70.

www.onderwegonline.nl

www.facebook.com/onderwegonline

www.twitter.com/onderwegonline

Nadenken over getuigen

Hoe kun je van het evangelie van Jezus Christus getuigen in een samenleving waarin het christelijk geloof één van de opties is, naast alle andere levensbeschouwingen? Hoe breng je het evangelie op zo'n manier dat mensen door het evangelie worden aangesproken? En is dat dan het evangelie zoals dat in de Reformatie is verstaan, of gaat het om een 'ander evangelie'? Deze vragen vormden voor Gert-Jan Roest de aanleiding om onderzoek te doen naar en een dissertatie te

schrijven over de contextualisatie van het evangelie in onze westerse gesecculariseerde context. Hoewel de dissertatie al eind 2016 verscheen, is het thema nog steeds actueel. Zo verscheen eind mei in de reeks Apeldoornse Studies *Een ander evangelie? Contextualisatie in een verschuivende westerse cultuur*, dat verslag uitbrengt van het theologische gesprek dat door de dissertatie op gang is gebracht. Doel van de bundel is om een aanzet te geven tot verdere door-denking van het thema.

Creatief met de Bijbel aan de slag

Creatief bezig zijn met de Bijbel – je hoort en leest er steeds vaker over (zie ook het verhaal op pagina 11). Veelgehoorde redenen om zo bezig te zijn: het werkt ontspannend, de Bijbel komt tot leven, de tekst wordt je meer eigen. Voor degenen die het deze zomer eens willen uitproberen zijn er verschillende opties. Zo combineert het boek *Ontdek de artiest in jou* (uitgeverij Sestra) Bijbelse overdenkingen met creatieve opdrachten, waarbij je onder andere wordt uitgedaagd om aan de slag te gaan met water en verf (www.ontdekdeartiest.nl). Het dagboek *Take your time* van Wilma Poolen biedt zeventig overdenkingen, waarbij je als lezer zinnen kunt aanvullen, kunt tekenen, handletteren, journalen of scrapboeken (Ark Media). Ten slotte nodigt ook het boek *Ongewone momenten met de Bijbel* (NBG) je uit om op veel verschillende manieren aan de slag te gaan met Bijbelteksten. Voorbeelden van opdrachten uit dit boek: koop een borduurnaald en rijgdraad en borduur je favoriete Bijbeltekst, en: welke kleur(en) heeft God voor jou?

Grote vragen

Deze maand start Ark Media een nieuwe serie boekjes over de grote vragen van het christelijk geloof: Kleine gids voor grote vragen. Van deze serie worden meteen vier deeltjes uitgebracht.

Het eerste deeltje, *Wat bedoelen we met*

'God'?, is geschreven door Keith Ward. Hij ontfafelt de betekenis van het woord 'God' en stelt een aantal heersende veronderstellingen over God aan de kaak. In het tweede deeltje, *Waarom de Bijbel lezen?*, bespreekt Tom Wright niet alleen de inhoud van de Bijbel, maar gaat hij ook in op de autoriteit van de Bijbel en op de invloed ervan op de wereld van nu. Deel 3, *Waar is de hemel?* van de hand van Paula Gooder, legt de Bijbelse leer over de hemel uit en laat zien dat de hemel dichterbij de aarde is dan je misschien zou denken. In het laatste deeltje, *Hoe kan ik bidden?*, onderzoekt John Pritchard de kunst en de kracht van gebed.

Vrouwen in het ambt?

Het Gkv-synodebesluit dat er Bijbelse gronden zijn voor de vrouw in het ambt heeft de discussie rond dit thema nieuw leven ingeblazen. 'Wat zegt de Bijbel over de plaats van mannen en vrouwen in de kerk?' en: 'kunnen volgens de Bijbel alleen mannen een kerkelijk ambt bekleden?' zijn vragen die regelmatig gesteld worden. Om bij te dragen aan het onderlinge gesprek over deze vragen verschenen er de afgelopen periode twee boeken. Het eerste boek, *Samen met de vrouwen. Bijbelstudies over m/v in de kerk* (een uitgave van Boekencentrum) staat onder redactie van Maaïke Harmsen, Almatine Leene, Henk Folkers en Maarten Verkerk, en bevat verschillende Bijbelstudies die vooral bedoeld zijn voor groepen zoals een kerkenraad of een Bijbelstudiegroep. In het tweede boek, *Over zwiigteksten, scheppingsorde en Geesteswerk*.

Bijdrage aan het denken over vrouw en ambt (verschenen bij Vuurbaak), neemt predikant en oud-synodevoorzitter Pieter Niemeijer de lezer mee in de ontwikkeling van zijn gedachten rond dit thema.

>> *Column*

'Voor jou gegeven'

Sinds ik voor het eerst avondmaal vierde, overvalt me tijdens het eten en drinken van brood en wijn regelmatig de vraag wat er dan eigenlijk gebeurt. Christus zelf is met zijn Geest aanwezig, zo is mij geleerd. Het avondmaal gaat over ellende, verlossing, dankbaarheid. Maar wat houdt dat tijdens de viering zelf in? Moet ik de inhoud van die begrippen opnieuw langslopen? Gaat het om concentratie op mijn eigen zonde, gevoel van bevrijding en motivatie God te dienen? Of komt het er juist op aan Jezus' aanwezigheid op een speciale manier te ervaren?

>> Het is belangrijk om lijf en zintuigen op de eerste plaats te zetten <<

Nu is nadenken over wat je zou moeten ondervinden niet erg bevorderlijk bij het gewoon ondergaan van wat er gebeurt. Bovendien richt de Heer zich bij zijn maaltijd allereerst op onze zintuigen. Het gaat om kijken, zien, próeven en zo beleven. Maar hoe doe je dat? In de praktijk van het gereformeerde leven is de avondmaalsbeleving – Catechismus en avondmaalsformulier ten spijt – toch vooral zwingliaans: dénken aan wat Jezus 'toen' heeft gedaan. Terwijl Hij het zo niet bedoelt. Het is Hemzelf ontmoeten en ontvangen. Voor Jezus staan. Door Hem worden omhelsd. Zijn kracht opdoen.

Om daar uit te komen, is het, zo heb ik gaandeweg geleerd, belangrijk na het aanhoren van de instellingswoorden lijf en zintuigen echt op de eerste plaats te zetten. In de benen komen helpt de viering te beleven als een belijdenis: 'Heer, zonder U kan ik niet.' Echt próeven doet je beseffen: 'U bent mijn eten en drinken!' Anderen zien opstaan en zingen versterkt de ervaring dat we dit samen doen als Gods gezin. En bij de uitreiking horen: 'Het lichaam van Christus, voor jou gegeven', maakt Jezus' aanwezigheid persoonlijk.

Nu maakte ik dat laatste nog maar één keer mee in een gereformeerde kerk in Nederland. Maar het verdient navolging. Elders in de wereld is het heel gewoon. Dus daarom, geliefde voorgangers, een wekelijkse viering is misschien een brug te ver, maar wees niet bang Jezus zelf present te stellen. Gebruik je vrijheid als bedienaar. Kijk elk van je avondmaalgangers liefdevol aan, en zeg mij en andere weifelmoedige christenen het heil aan: 'Voor jou gegeven!'

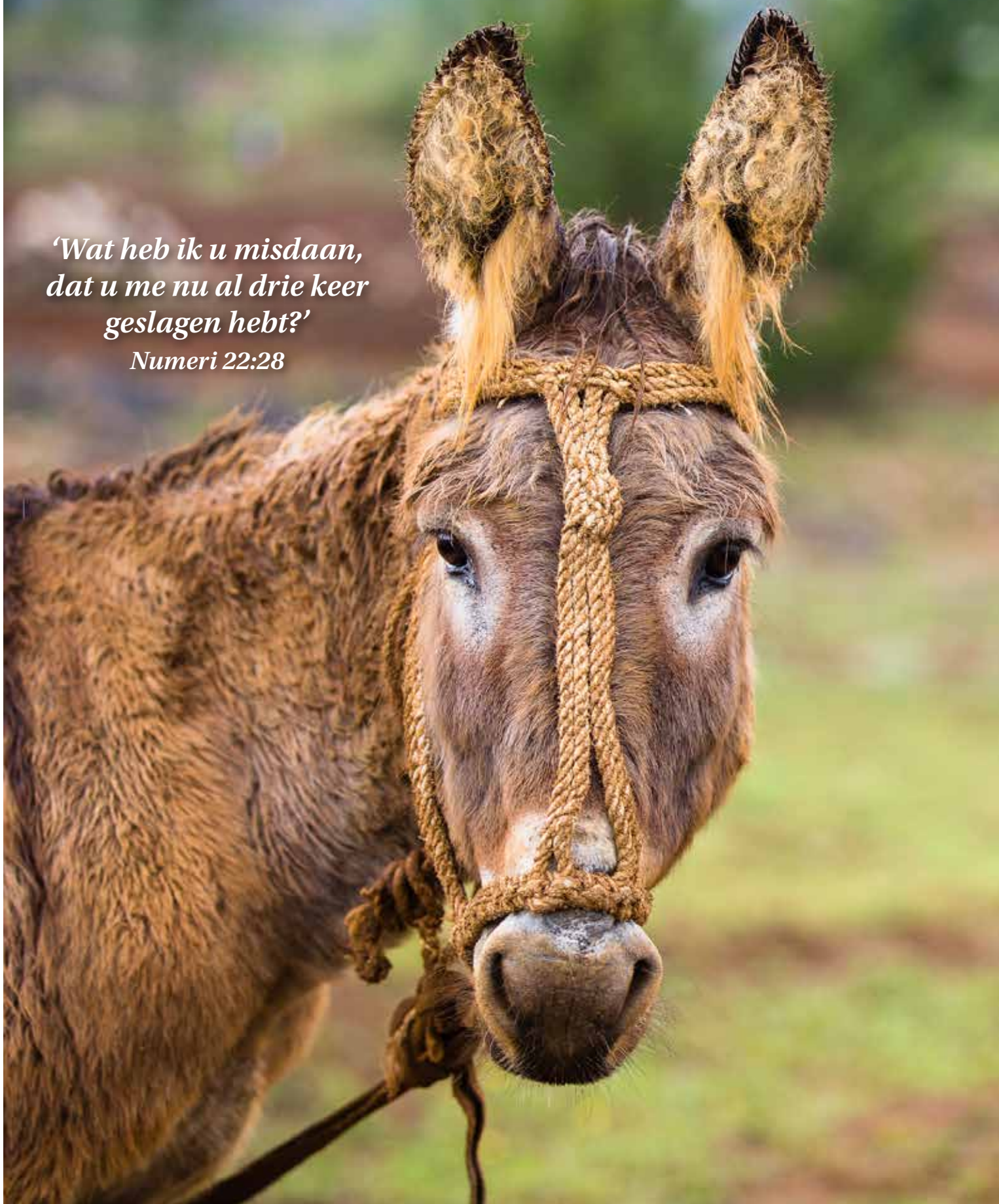
Koert van Bekkum is universitair hoofddocent Oude Testament aan de Evangelische Theologische Faculteit Leuven en de TU Kampen.

>> *Eyeopener*

*‘Wat heb ik u misdaan,
dat u me nu al drie keer
geslagen hebt?’*

Numeri 22:28

Als dieren konden praten

Het verhaal van de pratende ezelin die door Bileam wordt geslagen, verwacht je eerder in een sprookjesboek dan in de Bijbel. Toch is de vraag van de ezelin uiterst actueel en confronterend. Want hoe gaan wij anno 2018 eigenlijk met dieren om? En wat zegt dit verhaal over onze roeping om voor de aarde te zorgen?

tekst **Almatine Leene**

Als Bileam, de eigenaar van de ezelin, onderweg is naar Moab stuurt de HEER een engel met een zwaard om hem tegen te houden. Bileam ziet die engel niet staan, maar zijn ezelin wel en ze rent het veld in. Bileam is daar niet van gediend en hij slaat haar, zodat ze teruggaat naar de weg. Daar blijft ze tegen de muur staan, waardoor de voet van haar eigenaar vast komt te zitten. Ook dat moet ze met een pak slaag bekopen. Vervolgens gaat ze op de grond liggen en wordt Bileam pas echt goed boos en ranselt hij haar af met zijn stok. Op dat moment laat de HEER de ezelin spreken: 'Wat heb ik u misdaan, dat u me nu al drie keer geslagen hebt?' Je zou verwachten dat haar eerste woorden verwijzen naar de engel om haar gedrag te rechtvaardigen. Maar in plaats daarvan verwijt ze Bileam dat hij haar slaat. Vanuit het perspectief van Bileam waren die stokslagen niet verkeerd en hij antwoordt dan ook dat hij haar had gedood als hij een zwaard bij zich had gehad. Uiteindelijk gaan de ogen van Bileam open en ziet hij de engel ook. Die stelt hem dezelfde vraag als de ezelin én rechtvaardigt haar gedrag. Bileam erkent dat hij gezondigd heeft omdat hij de engel niet zag, maar rept met geen woord over het slaan van de ezelin. De vragen van de ezelin en de engel worden niet beantwoord.

Biefstukje

De afgelopen tijd begin ik de vraag van de ezelin ook aan mijzelf te stellen. Een lekker biefstukje met een

pepersausje. Een broodje met heerlijke kipfilet. Ontbijt met spek en eieren. Ik kan daar enorm van genieten. Maar al die dieren werden behoorlijk 'geslagen' voor ze op mijn bord terecht kwamen. Je hoeft echt geen dierenvriend te zijn om te schrikken van de manier waarop dieren worden behandeld.

>> De vragen van de ezelin en de engel worden niet beantwoord <<

Laten we eens beginnen met honden. In april vertelde Arjan Lubach in het tv-programma *Lubach op Zondag* hoe rashonden last hebben van hun ras. Mensen hebben de honden zo doorgefokt, dat ze allerlei ziekten en kwalen hebben ontwikkeld. Van hoofdpijn (omdat een platter hoofdje schattiger is) tot heupproblemen (omdat een ronde rug mooier is) en ademhalingsproblemen (door een te kleine neus) en ga zo maar door. 'Wat heb ik u misdaan, dat u me nu al drie keer hebt geslagen?' De kip die je eet, heeft in zijn korte leven van zes weken geen zonlicht of gras gezien en leeft met achttien tot twintig kippen in een ruimte die zo groot is als je douchecabine. Binnen die zes weken krijgt een klein donzig geel kuikentje allerlei soorten antibiotica toegediend en groeit ze uit tot een vleesklomp van 2,3 kilo. Momenteel geldt dat voor 48 miljoen kippen in Neder-

>>

>> Voor je het weet, schuilt er een Bileam in ons <<

land. Elke dag worden er 1,5 miljoen geslacht, op meestal dierenvriendelijke manieren. 'Wat heb ik u misdaan, dat u me nu al drie keer hebt geslagen?'

En voor dat heerlijke stukje biefstuk? De kalfjes die worden geboren zijn doorgefokt op een erfelijke afwijking die ervoor zorgt dat de spieren van de dieren extra snel groeien. Bijna geen enkele koe kan daardoor meer natuurlijk bevalen, want daarvoor is het bekken te smal. De keizersnee, die soms wel vier keer in haar leven wordt uitgevoerd, kan allerlei problemen geven, zoals ontstekingen en vergroeiingen. Binnen twee jaar wordt de koe geslacht, want dan

Om over door te praten of na te denken

1. Op de volgende site kun je alles lezen over de problemen die rashonden hebben: www.rashondenwijzer.nl/top-10-ziekeshondenrassen. Je kunt ook de uitzending van *Lubach op Zondag* op YouTube of npo.nl terugkijken (trefwoord 'rashonden'). Welke gedachten komen in je op als je hier naar kijkt? Wat moeten en kunnen we hieraan doen?
2. Johan Graafland schreef in 2015 het boek *En God schiep. Over dieren en rentmeesterschap*. In een interview met *De Nieuwe Koers* over dat boek (zie www.denieuwekoers.nl/de-mier-is-een-beeldrager-van-god) zegt hij onder andere het volgende: 'De mier, zegt Spreuken, is ijverig. Dat drukt een menselijke én een goddelijke eigenschap uit. Dus de mier is qua ijver beeldrager van God. Het is dus niet goed om een mier zondermeer bewust dood te trappen.' Wat vind je van die uitspraak? Als je de kans hebt, kun je deze uitspraak ook bespreken op je Bijbelstudiegroep of met je gezin aan tafel.
3. Waarom gaat het in preken en in gesprekken onder christenen zo weinig over dieren? Moet dat anders en waarom dan? Welke Bijbeltekst zou jij kiezen als je iets over dieren zou mogen vertellen? Idee: praat er eens met je predikant over en moedig hem/haar aan om hierover te preken.
4. Surf eens naar de site van Wakker Dier (www.wakkerdier.nl). Wakker Dier is een onafhankelijke, niet-gesubsidieerde organisatie die opkomt voor de dieren in de vee-industrie. Hun droom is dat de vleesconsumptie in 2030 met een kwart is gedaald. Praat eens met je gezin/collega's/Bijbelstudiegenoten over deze droom en of/hoe jullie daaraan kunnen bijdragen. Wat zijn voor jou redenen om daar wel of niet aan mee te doen?

weegt ze al tussen de 500 en 650 kilo. 'Wat heb ik u misdaan, dat u me nu al drie keer hebt geslagen?'

Voor je het weet, schuilt er een Bileam in ons. Het feit dat we veel dierenleed niet zien omdat het in fabrieken plaatsvindt, betekent niet dat wij er niets mee te maken hebben. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de schadelijke gevolgen van de vleesindustrie voor het milieu of onze gezondheid (vanwege bijvoorbeeld de CO₂-uitstoot en fijnstof).

Mechanische reactie

Eeuwenlang hebben mensen gedacht dat dieren niet konden lijden, omdat ze geen ziel zouden hebben. In de tijd van de Verlichting zei de filosoof René Descartes (1596-1650) dat huilen bij dieren een mechanische reactie was op een van buiten komende prikkel en daarmee verwoordde hij een eeuwenlange overtuiging. Inmiddels weten we dat dieren wel degelijk pijn ervaren en gevoel hebben en dat roept vragen op over onze omgang met de schepping.

>> De ark van Noach was niet voor niets zo groot <<

Voor God zijn dieren belangrijk, dus voor ons zouden ze dat ook moeten zijn. De ark van Noach was niet voor niets zo groot. En God noemt bij zijn zorg over Ninevé expliciet de dieren (Jona 4:11). Onze schepper vergelijkt zichzelf onder meer met een leeuw, een lam en een kip. In de Bijbel lezen we dat God dieren gebruikt in zijn koninkrijk en het verhaal van de ezelin getuigt daar ook van. De ezelin ondergaat nota bene de slagen om daardoor een ongehoorzame waarzegger te redden van het zwaard van de engel. De engel zelf bevestigt dat Bileam dood zou zijn geweest als de ezelin hem niet had beschermd.

Kortom: wij mensen zijn geroepen en verantwoordelijk om voor de dieren te zorgen (Genesis 1:26-28). Dat betekent niet dat we de schepping naar hartenlust kunnen misbruiken voor ons eigen gemak. Integendeel. We moeten voor de aarde, en dus ook voor de dieren, zorgen zoals God dat doet. De feiten getuigen echter van het tegendeel. Daarom is het de hoogste tijd om de vraag van de ezelin ook aan onszelf te stellen, al is hij nog zo confronterend.

Almatine Leene is docent dogmatiek aan Hogeschool Viaa in Zwolle, onderzoeker aan de Universiteit van Stellenbosch en predikant van de Nederduits Gereformeerde Kerk Stellenbosch-Wes.

CGKV DE ONTMOETING

Vacature kerkelijk werker (m/v) CGKV de Ontmoeting te Broek op Langedijk (minimaal 18 uur per week)

Per 1 januari 2018 zijn we een nieuwe gemeente: CGKV de Ontmoeting. De gemeente is ontstaan uit een samenwerking tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt te Broek op Langedijk. Er is een fulltime predikant en er zijn veel enthousiaste vrijwilligers actief om de diverse activiteiten voor jongeren en ouderen te ondersteunen.

Onze gemeente telt op dit moment rond de 700 leden en laat zich karakteriseren als een moderne, maar ook warme gemeente die met haar uitstraling wil meegaan met de ontwikkelingen in deze tijd. Daarbij willen we een open kerk zijn die voor iedereen zichtbaar is in de samenleving.

Met betrekking tot de invulling van deze vacature zijn de volgende punten van belang:

U bent flexibel inzetbaar, waarbij er in het bijzonder aandacht uitgaat naar de jeugd en, in samenspraak met onze predikant, een gedeelte van het pastoraat kan worden overgenomen;

Wij zoeken iemand die:

ervaring heeft met pastoraat en jeugdwerk;
minimaal een Hbo-opleiding kerkelijk werker volgt of heeft afgerond;
belijdend lid is van CGK, GKv of NGK;
beschikt over communicatieve vaardigheden, zowel mondeling als schriftelijk;
(bij voorkeur) preekbevoegdheid heeft.

Tot de werkzaamheden behoren:

pastoraat in algemene zin;
voorgaan in en voorbereiden van bijzondere diensten (jeugddiensten);
meewerken aan catechese;
enthousiasmeren en toerusten van jeugdleiders;
onder jongeren bewustwording stimuleren om Jezus meer het middelpunt van hun leven te laten zijn.

Wij bieden:

een dienstverband van minimaal 18 uur per week, flexibel in te vullen;
een aanstelling voor 1 jaar met uitzicht op verlenging;
salaris en arbeidsvoorwaarden conform de cao kerkelijk werker PKN;
een prettige leerzame werkomgeving met veel actieve en enthousiaste vrijwilligers.

Contact:

Reacties kunnen worden ingezonden naar de scriba CGKV email: scriba@cgkv-deontmoeting.nl of naar scriba CGKV de Ontmoeting, Dorpsstraat 128, 1721 BP Broek op Langedijk.

Mocht u vragen hebben, of op zoek zijn naar informatie, dan kunt u bellen met onze scriba Harry van Dinter, 072 - 7436360 of ds. Frank Meijer 0226 - 753636. Wij zien uw sollicitatie voorzien van motivatie en C.V. voor 1 september.

Het geloof nu is de zekerheid der dingen, die men hoopt, en het bewijs der dingen die men niet ziet.

Hebreeën 11: 1

In het geloof in een nieuwe hemel en een nieuwe aarde kwam een eind aan het leven van mijn lieve maatje, onze lieve vader, schoonvader en opa

Foeke S. Kuiper

Officier in de Orde van Oranje-Nassau

Wierum, 21 juli 1927

Utrecht, 15 juli 2018

'Never a dull moment'

H.C. Kuiper - van Oord

Wilmine

Otteline en Gerard

Sybren F. en Sabine
Brechtje, Lieke

De Looborch app. 44
Woudenbergseweg 42
3701 BC Zeist

De begrafenis heeft plaatsgevonden op zaterdag 21 juli jl. op de begraafplaats bij de Gertrudiskerk te Abbega.

Wat bezielt me?

Wat mij bezielt is dat God van mij houdt. Ongelooflijk! Ik zoek bezieling om dat nog beter te kunnen ervaren. Jij ook?
Neem een proefabonnement op christelijk magazine OnderWeg.

[Ga naar onderwegonline.nl/gratis](http://onderwegonline.nl/gratis)

Drie maanden gratis, stopt automatisch.

Onder
Weg Inspiratie voor reisgenoten

Directeur, predikant en spreker Gert Hutten:

‘God vraagt níets van mij, Hij geeft alles’

Gert Hutten (47) koos er drie jaar geleden voor om parttime dominee te worden van de Koepelkerk (GKv) in Arnhem in plaats van fulltime voorganger. Daarnaast werd hij directeur van de christelijke organisatie Tot Heil des Volks in Amsterdam. Krankzinnig druk, zo lijkt het. Toch stelt Hutten dat hij nu veel meer rust ervaart in zijn leven. Een gesprek over wat die rust inhoudt en wat daaraan voorafging.

tekst **Elze Riemer** beeld **Tot Heil des Volks**

Wat kenmerkt jou en je geloof in God?

‘Ik ben optimistisch, idealistisch, maar ook nuchter. En dat is ook hoe ik geloof: een beetje *down to earth*, praktisch. Dat is niet altijd zo geweest. Ik heb in 2005 een meer zweverige periode gehad. Die begon toen een uitgever mij vroeg of ik een boek wilde schrijven over de heilige Geest. Ik deed vervolgens onderzoek naar de heilige Geest en naar wat Hij doet; ik richtte het onderzoek op de Bijbel, de literatuur en de praktijk. Dat was een heel leuke tijd en een mooie ontdekkingstocht. Maar na deze periode ben ik weer door God met beide benen op aarde gezet. Ik zie dat een beetje als mijn

tweede bekering; eerst mijn bekering tot God en later weer tot de aarde.’

Hoe zag die eerste bekering tot God eruit?

‘Dat is een proces geweest dat begon in mijn derde studiejaar, toen ik een preek moest schrijven over de opstanding. Toen merkte ik dat ik in m’n hoofd wel wist wat de opstanding was, maar totaal niet in m’n hart: wat het voor mij betekende dat Jezus leeft. Dat was voor mij echt wel een crisismoment. Ik heb uiteindelijk driekwart jaar over die preek gedaan. Op een gegeven moment dacht ik: als dit geloof is, hoeft het van mij niet.

Dus probeerde ik even zonder God te leven, maar dat lukte niet. Hij liet mij niet los. Het was niet zo dat ik een woord van God kreeg of zo, maar op momenten dat ik er helemaal niet op zat te wachten, zag ik wat van Hem: iets op de televisie, in een gesprek. Toen besepte ik dat het echt anders moest. Een normaal traject eigenlijk, van je hoofd naar je hart, maar voor mij was dat een expliciete transitie.’

Wat veranderde er voor jou?

‘Ik ontdekte dat ik geen persoonlijke relatie kon hebben met God zonder Jezus. Meer nog, dat je God niet kunt kennen dan door Jezus: “Niemand kan bij de

>> 'Toen dacht ik: als dit geloof is, hoeft het van mij niet' <<

Vader komen dan door Mij" (Johannes 14:6). Dat kan heel exclusief klinken, maar ik denk juist dat Jezus er voor iedereen is. In mijn werk als dominee betekent het dat ik mensen bij Jezus moet brengen en meer niet – dat is mijn taak. De belangrijkste vraag daarbij is dan of het goed is tussen jou en Jezus. Niet of je homo bent of wat dan ook. Al die discussies in de kerk over wel of geen muziekbond, over man/vrouw, over kinder- en volwassendoop, die zijn niet belangrijk! Alles draait om Jezus en de rest is vuilnis, zoals Paulus dat zegt in Filippenzen 3:8. Als je vanuit Jezus naar de dingen kijkt, en niet vanuit bijvoorbeeld de wet of de kerk, dan wordt alles eenvoudiger en mooier. Hij zet alles in de wereld in het licht. Om een voorbeeld te noemen: als ik in mijn werk in Amsterdam met daklozen en prostituees omga, dan verandert Hij de manier waarop ik naar hen kijk. Dan kijk ik niet met veroordeling of afkeer, maar met liefde. Ik denk dat Jezus hen zoekt, van hen houdt en niet kan hebben dat ze gevangen zitten. Dat is ook echt mijn passie: op alle plekken waar ik ben of leef iets van Jezus laten zien.'

Je kunt God niet kennen dan door Jezus, zeg je. Kun je God überhaupt kennen?

'Vroeger zou ik zeggen ja, je kunt God kennen uit de Bijbel. Nu is dat anders en zijn de bronnen van kennis voor mij anders geworden. Voor mij is Jezus de grootste bron van kennis over God. Zonder Jezus weet je niet of God betrouwbaar is of niet, of Hij dichtbij is of ver weg, wat Hij te maken heeft met geweld en lijden. Door naar Jezus te kijken, kun

>>

Gert Hutten: 'Je kunt God niet kennen dan door Jezus. In mijn werk als dominee betekent het dat ik mensen bij Jezus moet brengen en meer niet – dat is mijn taak.'

Gert Hutten: 'Ik geloof veel meer, voor mijzelf, in een tentenmakersmodel, zoals Paulus dat deed: je hebt gewoon je baan en daarnaast doe je iets voor de kerk.'

je antwoorden krijgen op die vragen. Sowieso gaat de hele Bijbel over Jezus. Maar ook de natuur is een grote bron van kennis over God. En ook de ander, of jij dat nu bent of een dakloze of prostituee. Laatst sprak ik een prostituee die zei: "Ik heb vandaag gebeden en gedankt voor inkomsten." Dan denken wij: dat kan toch niet waar zijn. Door hen heb ik echt oog gekregen voor de rauwheid en ruwheid van het leven. Vroeger zou ik hebben gezegd dat God groot is en wonderen doet. Ik ben een beetje klaar met dat vaak opgeblazen gedoe. God doet wonderen, hij bevrijdt mensen uit prostitutie en uitzichtloosheid, ook via ons werk. Maar nu zou ik eerder zeggen dat het grootste wonder is dat Hij daar óók is. Waar wij niet meer kunnen of willen zijn, daar is Hij gewoon, midden in dat dal van diepe duisternis is Hij erbij.'

Na je bekering tot God kwam je bekering tot de aarde. Hoe zag die eruit?

'Ik koos veel meer voor de wereld dan

voor de kerk, in de zin dat ik me veel meer wilde bezighouden met gerechtigheid in en voor deze wereld, met goeddoen. In de Koepelkerk zijn we daar concreet mee aan de slag gegaan, door ons als gemeente te richten op de stad. Dat resulteerde in allerlei gemeenschapsactiviteiten in de wijk. En het heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik tegen de kerkenraad zei dat ik niet meer fulltime dominee wilde zijn, daar geloofde ik niet meer in. Ik geloof veel meer, voor mijzelf, in een tentenmakersmodel, zoals Paulus dat deed: je hebt gewoon je baan en daarnaast doe je iets voor de kerk.'

Hoe bedoel je dat?

'Ik merkte op een gegeven moment bij mezelf dat ik nogal zweefde tussen hemel en aarde, los van de werkelijkheid, waardoor ik eigenlijk het contact met beide een beetje verloor. Ik moest echt weer met de voeten op de grond gezet worden. Het werk in Amsterdam heeft me dat zeker gebracht. Mijn preken gaan

nu veel meer over de gebrokenheid van het leven en ik merk dat mensen dat fijn vinden, zich daarin herkennen. En nu ik dan weer met beide benen op de grond sta, kan ik zeggen: poeh, best ingewikkeld, mens-zijn. Dat is mijn groei geweest de afgelopen tijd.'

Op welke manier is mens-zijn voor jou ingewikkeld?

'Op een heleboel manieren. Ik begon daar oog voor te krijgen toen ik zag hoe eenzaam ik eigenlijk was als dominee. Het is een functie die eenzaam maakt; je wordt geacht voorop te gaan, leiding te geven enzovoort. Maar je kunt als mens niet altijd alleen maar vooropgaan. Daar komt bij dat je overal waar je komt "de dominee" bent en dat is best ingewikkeld. Op een gegeven moment was ik er helemaal klaar mee, ook omdat het zo zwaar is: je werk is nooit klaar, je moet altijd in het weekend werken. Nu heb ik veel meer tijd en rust, ondanks dat ik twee banen heb. Klinkt misschien gek, maar zo is het wel. En ik merk dat wanneer ik open ben naar collega's, dat bijna iedereen die eenzaamheid herkent. Eigenlijk geloof ik er niet meer in, in dominee-zijn op die manier. Het is gewoon niet te doen. Op een gegeven moment had ik zes begrafenissen achter elkaar, waaronder kinderen. En dan moet ik maar gewoon doorknallen of zo? Net doen of het geen pijn doet? Wat een onzin! Toen ik bij de huisarts kwam, zei hij: "Dit is belachelijk. Als ik een kind begeleid bij het sterven, staat er een team collega's voor me klaar, hebben we intervisie en alles.'"

>> 'Ik wilde niet meer fulltime dominee zijn, daar geloofde ik niet meer in' <<

Draadloos

Ik ben het type dat thuis altijd alle onvolkomenheden ziet. De vette handjes op de ramen, de kale plekken op de deuren, de ontelbare kabels. Dit combineer ik met een permanent tijdgebrek om het op te lossen. Al zit die scheve plint er al tien jaar, de ergernis blijft.

Mijn omgeving wrijft me regelmatig in dat het bizar is dat juist ik me druk maak over zulke futiliteiten. 'Jij weet door je werk toch wat armoede is? Waar maak je je druk om, mens!' En inderdaad, het is te gek voor woorden: ben ik net terug van een reis naar Java, waar ik ouders en hun kinderen met zware beperkingen bezocht in piepkleine huisjes, word ik enkele dagen later alweer bloedchagrijnig van de kinderfietsjes die onze mooi gestuukte muur verwoesten.

Ik houd mijn huisgenoten echter ook graag voor dat er nog een andere kant aan mijn vlekken-en-loshangende-kabels-syndroom zit. Ik ben gewoon gevoelig voor schoonheid en perfectie. Niks mis mee, want het zet me in gang om dingen mooier en beter te maken. Is het accepteren van het onvolmaakte niet de dood in de pot? In het piepklein, maar ook in het groot?

>> Al zit die scheve plint er al tien jaar, de ergernis blijft <<

Juist daarom doe ik het werk dat ik doe. Ik wil niet accepteren dat er spaanders vallen op het wereldtoneel. Ik verlang naar heelheid, naar een wereld waar niemand achteloos terzijde wordt geschoven.

Tot zover weet ik het verhaal voor mezelf aardig recht te breien. Maar om eerlijk te zijn: zo hevig is mijn verlangen naar heelheid nou ook weer niet. Ik erger me aan de kluwen kabels in elke hoek van de woonkamer, maar heb een nog grotere hekel aan perfecte huizen waar niets aan mankeert. Ik sta voor een wereld waarin iedereen eerlijk mag meedoen, maar vind mensen die nooit ergens voor gevochten hebben weinig boeiend. Juist het onvolmaakte geeft kleur, geur en smaak aan het leven. Hoe moet dat straks op de nieuwe, volmaakte aarde? Is volmaakt niet ongelofelijk saai?

Het antwoord heb ik natuurlijk niet. Maar één ding weet ik zeker: op de nieuwe hemel en aarde is alles draadloos.

Dicky Nieuwenhuis is directeur van ontwikkelingsorganisatie Light for the World.

Net doen of het geen pijn doet; was dat nodig?

'Omdat de baan zo zwaar en veelomvattend is, verleer je het op een gegeven moment om bij je hart te komen, uit zelfbescherming. En dan moet je preken, dat kan toch niet? Nu zit ik in een proces waarin ik steeds meer mijn gevoel toelaat. Dat betekent ook dat ik veel meer tijd inplan met vrienden en familie, ik heb ze lange tijd verwaarloosd. Ik heb weleens aan mijn drie zoons gevraagd wat het met hen deed dat ik fulltime dominee was. Ik vond het wel mooi om te horen dat ze me een warme vader vinden. Het zit een beetje in m'n genen. Ook mijn moeder was iemand die heel veel gaf aan mensen. Dat is dus wat ik leerde en deed: voortdurend de ander dienen. Maar mens-zijn betekent ook dat je leert ontvangen. Dat je aangeeft wanneer het niet meer lukt of wanneer je pijn hebt, dat je die dingen überhaupt toelaat en écht voelt. Dat ben ik nu aan het leren.'

>> 'Ik denk niet zozeer: wat moet ik doen vandaag?, maar: wat gaat God vandaag geven?' <<

Dat klinkt als een grote verandering, die je extra kwetsbaar maakt. Ervaar je dat ook zo?

'Ja, natuurlijk ben ik dan kwetsbaar, maar ik voel me ook meer verbonden met anderen en dichter bij mezelf. Ik zie dagelijks hoeveel pijn het leven kan doen, en die pijn gaat niet aan mij voorbij. Door dit alles heen is de grootste ontdekking voor mij dat het leven niet maakbaar is, maar dat het ontstaat. Het enige wat je kunt doen, is kijken wat er op je pad komt en daar goed mee omgaan. Ik denk niet zozeer: wat moet ik doen vandaag?, maar: wat gaat God vandaag geven? Elke dag word ik wat dat betreft verrast. De belangrijkste Bijbeltekst in mijn leven is Handelingen 17:25: "Hij (God) laat zich ook niet bedienen door mensenhanden alsof er nog iets is dat Hij nodig heeft, Hij die zelf aan iedereen leven en adem en al het andere schenkt." Hij vraagt niets van mij, Hij geeft alles. Deze ontdekking heeft me zo veel duidelijkheid gebracht: God bepaalt hoe je leven eruitziet, Hij kleurt het. Dat geeft rust. Maar ook plezier trouwens; ik heb de onbevangingheid van een kind een beetje teruggevonden.'

Elze Riemer is journalist en godsdienstwetenschapper.

Je vragen delen met je buddy

Hoe kun je eraan bijdragen dat de kerk een plek is waar jongeren zich veilig en gezien voelen? Eén van de mogelijkheden is dat je als gemeente werkt met buddy's: volwassen gemeenteleden die met enige regelmaat contact hebben met een jongere.

tekst **Paul Smit**

Soms krijg ik de meest verrassende vragen. Zo kreeg ik een appje van een 17-jarige dame met de vraag: moet je echt alles in de Bijbel geloven om te mogen bidden? Een uurtje later zat ze bij me aan de keukentafel en stak ze gelijk van wal met de vraag of ik het zelf allemaal wel geloof, dat van Genesis en de schepping en zo.

We kennen elkaar nu zo'n twaalf jaar. Ze is bevriend met mijn kinderen, komt op

verjaardagen en wij op die van haar. Al die jaren is bidden de gewoonste zaak geweest, net als je fiets op slot zetten. Ze vertelde niet wat er bij haar veranderd is waardoor ze nu met deze vraag kwam. Dat vond ik prima, want het gaat mij erom dat ze weer verder kan. Ze kwam ermee bij mij, omdat ik zoiets als haar buddy ben.

Delen

In 2015 stond in *Onderweg* (#7, 4 april) een artikel van Hetty Pullen, dat begon met: 'Ik droom van een kerk waar jongeren gezien worden. Ik droom van een kerk waar jongeren hun vragen kunnen delen met mensen bij wie ze zich vertrouwd voelen. Ik droom van mooie relaties tussen jongeren en volwassenen. Relaties waarin jongeren hun geloof, twijfels, emoties en keuzes een plek kunnen geven.' En verderop in het artikel: 'Buddy's zijn mensen met wie jongeren hun leven kunnen delen, waarbij er een gezonde balans is tussen afstand en nabijheid. Het kan dat jongeren in hun jeugdleiders, mentoren of catecheten zo'n buddy vinden of dat zulke relaties op een natuurlijke wijze binnen de kerk ontstaan. Maar een gemeente kan de "functie" ook expliciet een plek geven in haar beleid.'

Praktijklessen

Sinds 2015 is op verschillende plekken ervaring opgebouwd met het uitwerken van beleid voor buddy's. Daaruit zijn onder meer de volgende praktijklessen te trekken:

1. Sommige kinderen, jeugdleiders in het kinderwerk en ouders van leeftijdsgenoten bouwen een natuurlijke relatie op, andere niet. Dat laat zich niet sturen. Wel kunnen we door voorlichting te geven volwassenen leren bewuster te communiceren met kinderen. Vooral door er voor ze te zijn en gastvrij te zijn (kinderen thuis laten komen spelen bijvoorbeeld).
2. Maak als jeugdouderling of jongerenwerker een overzicht van wie met wie contact heeft. Spreek een paar keer per jaar de jeugdleiders en de ouders aan over de contacten die ze hebben. Het werken met zo'n overzicht helpt voorkomen dat je iemand over het hoofd ziet.
3. Laat jonge tieners (groep 7 of 8) aangeven wie ze als buddy zouden willen hebben. Op deze leeftijd hebben ze al een redelijke indruk van de (jong)volwassenen die ze hebben leren kennen.
4. Bereid de volwassenen voor op hun rol als buddy. Geef toerusting in:
 - a. de omgangsregels met minderjarigen;

Agenda

16-19 augustus (Vierhouten): Graceland Festival. Met prikkelende praters, intieme en meeslepende muzieksets, meditatie, grote en kleine kunst en natuurlijk goed eten en drinken. Zie www.gracelandfestival.nl.

'Ik droom van mooie relaties tussen jongeren en volwassenen. Relaties waarin jongeren hun geloof, twijfels, emoties en keuzes een plek kunnen geven.'

- b. het gezag van ouders;
 - c. gespreksvaardigheden;
 - d. de verschillen tussen buddy's en pastors.
5. Begeleid de volwassenen in het onderhouden van het contact met de tieners. Er zijn geen minimumeisen voor wat een buddy moet doen. Voorkom een sfeer van geforceerd contact maken. Stuur eens een kaartje met een verjaardag, ga een keer kijken bij een wedstrijd of opvoering, maak een lunchafspraak, stuur

een appje als je elkaar wel gezien maar niet gesproken hebt, enzovoort. Proberen aan te sluiten bij de jongere is normaal, maar blijf vooral jezelf. Houd het luchtig en gewoon.

Gezien worden

Als je in jouw gemeente een buddysysteem wilt opzetten, realiseer je dan dat zoiets tijd nodig heeft. Zowel de volwassenen (de toekomstige buddy's) als de jongeren moeten aan het idee wennen. En zet het vooral niet te zwaar aan, waardoor jongeren en volwassenen denken dat het te moeilijk is, dat ze het niet kunnen of er nog niet ver genoeg in hun geloof voor zijn, enzovoort. Het belangrijkste is dat jongeren gezien worden in de gemeente, erkend worden in hun zijn en zorg, dat ze aandacht en liefde ervaren. Jong-zijn is altijd al lastig geweest, maar vooral in onze tijd, waarin de hele wereld in je handpalm ligt en je je ondanks alle sociale media ontzettend eenzaam kunt voelen, is het belangrijk dat de kerk een plek is waar jongeren zich veilig voelen.

Paul Smit is jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk. Met bijdragen van Jesca van Dijk, NGK Assen, Anko Oussoren, adviseur bij het Praktijkcentrum, en Martine Versteeg, jeugdwerkadviseur bij het NGK Jeugdwerk.

Ervaringen van buddy's en jongeren

'Inmiddels durf ik mijn buddy alles te vertellen en vind ik het ook fijn om er met haar over te praten. Sommige dingen zijn nu eenmaal wat lastiger te vertellen aan je familie bijvoorbeeld en kan ik makkelijker vertellen aan mijn buddy.'

'Ik denk dat het van zowel de jongere als de buddy afhangt hoe vaak en hoe diepgaand er inhoud aan wordt gegeven. Het is iets voor de lange adem. Ik zie zeker het nut van het project, maar eerst zaaien en dan oogsten.'

'Ik heb drie of vier keer met mijn jongere gesproken. Ik laat het aan hem over wanneer hij weer samen wil komen. Hij stuurt me dan gewoon even een berichtje en dan lunchen we in een eettentje.'

'We gaan wel kijken of we het leuk vinden om nog een keer af te spreken. Vooral niet te verplicht of te veel druk, zeg maar. We kunnen altijd appen als we zin hebben om wat af te spreken. Ik vind het fijn dat er geen richtlijnen zijn waar we ons aan "moeten" houden. Zo kunnen we er zelf invulling aan geven.'

Media/tips

LEF Navigators heeft een gratis e-book gemaakt over mentor worden: *Maak verschil voor jongeren: word mentor*. Het is te downloaden via www.navigators.nl/lef/mentor.

Eén in waarheid

Rond de kerk is het altijd spannend. Dat kan niet anders, want zij is de geliefde bruid van Jezus Christus. Over heel de wereld wordt zij bedreigd en verleid. Daar is niets aan te doen, beschouw het maar als een eer. Maar er is ook een spanning die we onszelf aandoen, bijvoorbeeld door verschillen van inzicht op de spits te drijven. Daar is weinig eervols aan.

tekst **Bas Luiten**

Jezus heeft het duidelijk gesteld: je bent voor of tegen Hem. Daar gaat het om in alle tijden. Farizeeën zeiden eens hardop dat Hij van de duivel kwam. Zij waren tegen Hem. Mensen hoorden dat en neutraal blijven was voor hen de gemakkelijkste optie. Maar Jezus verhinderde dat: 'Wie niet met Mij is, is tegen Mij' (Matteüs 12:30). Een tussenweg gaf Hij niet. Wie neutraal wil blijven, verloochent Hem. Alleen wie duidelijk voor Hem is, met hart en ziel, rekt Hij bij zijn kudde, de kerk. Op die manier is de kerk altijd gemakkelijk herkenbaar: zij belijdt haar Heer en verlosser met liefde en volgt Hem in alles.

De leerlingen hadden het begrepen, dachten ze. Toch zouden ze nog in de fout gaan. Er was iemand die demonen uitdreef in de naam van Jezus maar hen niet volgde, daarom wilden ze het hem beletten. Maar Jezus zag dat anders. Wat er ook op die man was aan te merken, hij was niet tegen, maar

voor Hem (Marcus 9:40). Ook dat was een leermoment. Iemand die Jezus belijdt als de messias en in zijn naam optreedt, maar nog niet alles goed ziet, mag je niet het etiket 'tegen' opplakken. Die man is voor Jezus, de Geest zorgt voor herkenning. Wie dat niet wil zien, zondigt tegen de heilige Geest. Jezus waarschuwde daarvoor: wat herkenbaar uit God is, mag je niet aan de duivel toeschrijven (Matteüs 12). Dat mag ook niet met een schijn van recht, zoals: die man doet iets fout, dus is hij niet gehoorzaam, dus is hij ontrouw, dus volgt hij Jezus niet. Met dat soort logica hoeven we bij de Heer niet aan te komen. Ieder die Jezus liefheeft en belijdt, hoort bij Hem en bij zijn kerk. Helder!

Eén in Jezus

Daarom belijden wij dat onze eenheid in Jezus is en in Jezus alleen. De kerk kent geen andere eenheid dan dat we voor Hem zijn, met hart en ziel, samen

en persoonlijk. Anders gezegd: onze eenheid zullen wij nergens anders in vinden, niet in ons gevoel of onze gedachten, ook niet in onze standpunten over actuele zaken. De Schrift leert ons dat gelovige mensen in hun gezindheid weliswaar één zijn, namelijk in de gezindheid van Christus, maar vandaaruit toch verschillend kunnen denken. Vandaar bij herhaling de apostolische oproep om elkaar te aanvaarden en eigen overtuigingen niet exclusief te maken. Ieder moet zo handelen dat hij in zijn geweten overtuigd is God oprecht te dienen. Bij verschil van inzicht moeten we elkaar daarvoor de ruimte geven en niet vervallen in lichtvaardige oordelen

>> Wie voor Jezus is, is niet ineens tegen Hem als hij sommige teksten anders verstaat <<

>> Prima dat je in eigen oog gelijk hebt, maar Christus is altijd groter dan jouw gelijk <<

over elkaar. Het volmaakte komt nog. Tot die tijd geldt maar één maatstaf: je bent voor of tegen Jezus. Daar zit niets tussen. Wie voor Jezus is, is niet ineens tegen Hem als hij sommige teksten anders verstaat. Dat etiket ga je elkaar niet opplakken. In geweten kun je nog zo overtuigd zijn, maar als de ander dat ook is, komt het erop aan de Geest van Christus in elkaar te blijven herkennen. In Korinte waren partijschappen ontstaan, waarover staat niet vermeld, wel hoezeer die de mensen verdeelden. Paulus stelt daarop de vraag of Christus verdeeld is. Alleen die vraag, niet minder en niet meer. Het antwoord is duidelijk, de toepassing ook. Prima dat je in eigen oog gelijk hebt, maar Christus is altijd groter dan jouw gelijk. Maak de eenheid in Hem niet kapot door meer eenheid te willen dan Hij hier en nu geeft.

Trouw

Soms verlaten mensen uit eigen beweging de gemeente die zij van God ontvingen. Als gereformeerden hebben we daar altijd tegen gewaarschuwd. De gezindheid van Christus houdt in dat je trouw bent, wie of wat er ook tegenvalt. Een kerk is geen winkel die je zelf uitzoekt, ze is als een moeder die je leven geeft door Geest en Woord. Bij brood en beker ontvangen en beloven wij diepe verbondenheid met God en met elkaar. Maarten Luther had geen plan klaarliggen om de kerk te verlaten, terwijl hij toch ernstige punten van kritiek had. Hendrik de Cock was er niet op uit te breken met de Nederlands Hervormde Kerk, ook al zochten bezwaarde mensen

bij hem hun toevlucht. Abraham Kuyper ontwierp zelfs een plan om beslist niet de kerk te verlaten, al zag hij dat de vrijzinnigheid veel te veel ruimte had gekregen. Klaas Schilder maakte zich niet vrij van een kerk, maar van dwingend opgelegde synodebesluiten, om op die manier in de kerk ruimte te houden voor de gereformeerde visie op verbond en doop. Zij allen wisten zich in de kerk één met het lichaam van Christus. Zij werden veroordeeld en verdreven, maar gingen niet uit zichzelf weg omdat ze te weinig eenheid ervoeren.

Het is iets van de laatste decennia dat we gereformeerde mensen dat wél zien doen, met – heel opmerkelijk – reformatie als argument. Maar dat klopt niet. Historisch gezien betekent reformatie dat je blijft om te werken aan herstel van de kerk. En principieel gezien gaat het om eenheid in waarheid. Niet een waarheid volgens eigen exclusief inzicht, maar de waarheid met alle heiligen die Jezus Christus belijden. Hij is de waarheid in eigen persoon (Johannes 14:6). Je kunt voor Hem zijn of tegen, een tussenweg is er niet. Je mag ook geen voorwaarden stellen. Je kunt niet voor Hem zijn onder voorwaarde dat je gelijk krijgt in een bepaalde zaak. Want dan zet je anderen, die niet tégen Hem zijn, toch weer op een afstand. Wie niet tegen Jezus is, is voor Hem, naar zijn eigen woord, ook al heb je onderling nog punten van verschil. Om opnieuw te doordenken en onbevangen toe te passen.

Bas Luiten is predikant van de GKv Amersfoort-De Horsten.

liefdevolle, wo
werking' van
God in mense

OnderWeg in grootletter en gesproken vorm!

Deze passende leesvormen zijn mogelijk gemaakt door giften. Steun met uw gift o.v.v. 'OnderWeg' het werk van de CBB voor mensen met een leesbeperking.

Rekeningnummer: NL17INGB0000503241

CBB, Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden
Postbus 131 • 3850 AC Ermelo • Tel. 0341-56 54 99 • www.cbb.nl • info@cbb.nl

Ongemakkelijke teksten ...

Iedereen die de Bijbel leest, kent ongemakkelijke momenten. Momenten van onbegrip. Je vraagt je af of je een passage wel goed begrijpt. Of je merkt dat een uitspraak je behoorlijk tegen de borst stuit. Bepaalde teksten zou je niet graag delen met een ongelovige.

In een reeks van vier boeken bespreken enkele tientallen Bijbelwetenschappers driehonderd van zulke passages, op een

voor de Bijbellezer toegankelijke wijze. Ze gebruiken de nieuwste wetenschappelijke inzichten en leggen de teksten in hedendaagse taal uit. Door alle lastige teksten heen laten ze de lezer zien dat de reisgids die de Bijbel is prachtige ontdekkingen biedt, ook voor het leven met de Here God nu.

Geschied voor gelovigen, half-gelovigen en niet-gelovigen.

De boeken staan onder redactie van Rob van Houwelingen, Hetty Lalleman en Reinier Sonneveld.

Auteurs zijn Erik de Boer, Gerrit van Ek, Rob van Houwelingen, Henk van de Kamp, Myriam Klinker, Gert Kwakkel, Hetty Lalleman, Pieter Lalleman, Michael Mulder, Ab Noordegraaf, Mart-Jan Paul, Reinier Sonneveld, Eveline van Staalduine, Geneke van Veen, Arie Versluis, Dirk Visser, Gie Vleugels.

'Al lezend ontdek ik steeds vaker dat lastige passages, in plaats van hindernissen voor mijn geloofsleven, verrassende vergezichten worden op Gods liefdevol handelen.'

Enkele van de driehonderd onderwerpen:

- Hoe kan God nu vragen de Kanaänieten uit te roeien?
- Is de God van het Oude Testament dezelfde van wie Jezus hield?
- Waarom zegt Jezus dat zijn volgelingen hun familieleden moeten 'haten'?
- Wat bedoelt Jezus als hij zijn komst 'met vuur' aankondigt?
- Discrimineert Paulus homoseksuelen?
- Is hij nu vóór of tegen de wet?
- Waarom werden Ananias en Saffira gedood?
- Kunnen alle gelovigen zieken genezen?

Buijten & Schipperheijn Motief – Amsterdam

www.buijten-motief.nl (ook verkrijgbaar bij de boekhandel)

Ongemakkelijke teksten van het Oude Testament

224 pagina's, ISBN 9789058817969, € 15,90

Ongemakkelijke teksten van Jezus

228 pagina's, ISBN 9789058815064, € 15,90

Ongemakkelijke teksten van Paulus

256 pagina's, ISBN 9789058816740, € 15,90

Ongemakkelijke teksten van de apostelen

256 pagina's, ISBN 9789058817037, € 15,90

Ongemakkelijke teksten in de Bijbel

Complete set van 4 delen, ISBN 9789058818935, niet € 63,60 maar **€ 50,00**